

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Ladislav Gaľa

Život, dielo a katechizácia blahoslaveného mučeníka Pavla Petra Gojdiča

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Osvedčená skúsenosť odbornej praxe

Prešov, 2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: <PaedDr. Ladislav Gaľa>

Kontakt na autora: <Pracovisko: Spojená škola Chminianske Jakubovany,
laco.gala@inmail.sk

Názov OPS/OSO: <Život, dielo a katechizácia blahoslaveného mučeníka Pavla Petra
Gojdiča>

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: <Mgr. Zuzana Hovancová>

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Pavol Peter Gojdič, Štefan Gojdič, Rímskokatolícka cirkev, zemepán Piller, Dr. Ján Valyi, Dr. Vasil' Hopko, Ježiš Kristus, Gréckokatolícka cirkev, Bohorodička, blahoslavený mučeník,

Anotácia

Práca opisuje praktickú pastoračnú a katechetickú činnosť blahoslaveného biskupa. Prvá časť je zameraná na jeho život a dielo v skromnosti a oddanosti v Božiu prozreteľnosť. Ďalej rozoberám praktickú tému katechizácie a prínos práce mučeníka Pavla pre svojich veriacich. V praktickej časti je vypracovaný pracovný list, ktorý som formuloval na otázky učiteľa a odpovede žiaka, priložil som ďalší spôsob práce s textom na otázky z pracovného listu a spôsobom prejavienia osobného názoru. Prílohou je nápomocná prezentácia v programe PowerPoint.

OBSAH

Úvod	5
1. Život a dielo blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča	6
1.1 Detstvo a adolescencia Petra Gojdiča.....	6
1.2 Kňazské a biskupské roky.....	8
1.3 Väzenie a vyšetrovanie biskupa Gojdiča a Hopku	15
1.4 Dielo blahoslaveného biskupa – mučeníka Petra Pavla Gojdiča.....	20
2. Katechizácia blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča v pedagogickom procese výučby náboženskej výchovy.....	22
2.1 Práca s textom katechizácie na dané témy.....	22
2.2. Podobné témy z katechéz blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča.....	24
2.3. Katechéza dogmatických základov.....	29
2.4. Podobné témy z katechéz blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča.....	33
3. Prezentácia v PowerPointe a pracovný list k vyučovacej hodine na danú tému.	39
Záver.....	40

ÚVOD

Touto prácou by som chcel poukázať na praktický život pod záštitou Ježiša Krista a Panny Márie. Táto praktická pomôcka je pre pedagógov a vychovávateľov na rôznych typov škôl počnúc od špeciálnych škôl až po stredné školy. Je nápomocná na hodinách náboženstva/náboženskej výchovy a taktiež aj etickej výchovy a dejepisu. Týmito podkladmi zozbieranými z mnohých historických, filozofických, morálne zameraných kníh a taktiež svojím osobným postojom som chcel poukázať na osobu blahoslaveného biskupa - mučeníka Pavla Petra Gojdiča.

Z náboženského pohľadu ako človeka plného sily vo viere v Božie milosrdenstvo a v prakticky zodpovedného v každodennom živote kresťana a hierarchu. Osobne som vypísal niektoré skutočnosti, ktoré nastali a ako sa postupne riešili na chválu Božiu. V každej skutočnosti je opísaný postoj blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča v takej miere v akej on s Božou pomocou mohol zasiahnuť. Taktiež som vybral svedectvá ľudí, čo osobne svedčili o daných skutočnostiach, tak ako ich osobne ony videli.

V etickom smere som opísal určité individuálne kontakty a korešpondenciu s osobnosťami verejného, cirkevného, ale aj politického života, ktoré mali vplyv na jeho postavenie v hierarchii cirkevných hodnostárov a mohli v daných skutočnostiach zareagovať tak ako je opísané.

Táto praktická nábožensko-eticko-historická pomôcka ma napomôcť pedagógom a vychovávateľom sa osobne pripraviť na vyučovacie hodiny. Vybrať z danej práce to čo môže žiaka osobne osloviť a priviesť k zamysleniu sa nad skutočnosťami minulej doby. Je na osobe pedagóga a vychovávateľa čo si vyberie. Chcem priviesť každého človeka, ktorý príde do kontaktu s touto prácou k uvedomeniu si skutočnosti dnešnej doby v triezvom kresťanskom pohľade. Touto pomôckou prakticky poukazujem na kresťanské hodnoty a povzbudzujem ísť po ceste pravdy a kresťanskej viery.

1 Život a dielo blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča

Rodiskom blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča sa stala obec Ruské Pekl'any na východe Slovenska. Ruské Pekl'any boli na sklonku 19. storočia maličkou dedinkou a tamojšiu faru dostávali spravidla začínajúci kňazi, ku ktorým patrili aj otec Štefan Gojdič. Bol to zbožný človek, dobrosrdečný a všetkými milovaný kňaz. Pochádzal z kňazskej rodiny. Po skončení bohosloveckých štúdií sa oženil s Annou Gerberijovou. Pobožnou a mimoriadne energickou ženou. Bola to žena, ktorá pochádzala taktiež z kňazskej rodiny. Pracovitá, pedantná gazdiná a matka rodiny, ktorá si aj uprostred rozmanitých a namáhavých prác vedela vždy nájsť čas na sústredenú modlitbu. Od nej si túto schopnosť osvojili aj jej deti. Vzťah otca Štefana Gojdiča k svojim veriacim bol otcovský. Zaujímal sa o ich život, starosti, rád im pomohol nielen radou, ale aj finančnou pomocou (Šturák, Otec biskup Pavol Gojdič, OSBM (1888 - 1960).

In: <http://www.grkatpo.sk/publikacie/?zobrazit=text&id=289> (17.06.2009).

Pán požehnal manželom Štefanovi a Anne Gojdičovým štvoro zdravých detí. Najstarší Kornel sa narodil v roku 1885 v Mikovej. Ďalší syn Štefan, sa narodil 9. januára 1887. Rodičia si priali ešte dcéru, ale narodil sa im tretí chlapec. Až o desať rokov neskôr vyslyšal Pán ich vrúcne modlitby a poslať im dcéru Helenu, ktorá sa narodila 18. augusta 1898, a tým uzatvorila počet potomkov rodiny.

Rodičia Štefan a Anna vstepovali od malička do srdca svojich detí lásku, vieru, nádej, pokoj a silu spoločnej rodinnej modlitby.

1.1 Detstvo a adolescencia Petra Gojdiča

Dňa 17. júla 1888 sa v rodine Gojdičovcov narodil tretí syn. Hneď na siedmy deň ho dali pokrstiť a dali mu meno Peter. Túžiac pre chlapca urobiť to najlepšie na jeho posilnenie v životnej ceste mu vybrali aj biblicky silné meno Peter – skala. Pokrstený bol 23. júla 1888. Za necelé dva roky po narodení Petra, otec Štefan dostal preloženie na väčšiu faru do Cigelky, vzhľadom k početnej rodine. Tam prežil Peter Gojdič svoje detstvo a mládežnícke roky preniknuté úctou k druhému, disciplínou, zmyslom pre poriadok a skutočnou rodinnou láskou, ktorú rád rozdával. V roku 1895 ako sedemročný nastúpil do Ľudovej školy v Cigelke. Tak ako každý žiak aj Peter mal na pleciah šlabikár Alexandra Duchnoviča.

V Cigelke Peter Gojdič chodil prvé dva ročníky, tretí ukončil v Bardejove. Štvrtý chodil už v Prešove, kde sa stretol so starým učiteľom, strýkom Bakajsom. Potom začal navštevovať gymnázium v Prešove.

Gymnaziálne štúdium mu išlo veľmi dobre, rád sa oboznamoval s novým učivom a plný pochopenia bol nápomocný aj iným študentom. Pochvalne sa o jeho výsledkoch a počinoch medzi študentmi vyjadrovali aj profesori na pohovoroch s rodičmi. Celoročná práca na gymnaziálnych štúdiách bola spečatená veľmi dobrým vysvedčením, čo pookrialo dušu rodičom. Prázdniny rád trávil v Ruských Pekl'anoch. Tam sa často stretával s rodinou zemepána Pillera, kde ich deťom pomáhal v učení. Rodina si ho obľúbila a uvažovala o spríbuznení. Manželia Pillerovci v ňom videli nádejného budúceho zaťa. Zamýšľali ho poslať na medicínu a po skončení ho oženit' s jednou zo svojich dcér, ktorá mala dostať do vena veľký majetok. No Božie plány boli iné. Hospodin chcel mať Petra Gojdiča v kruhu svojich najbližších učeníkov, apoštolov. Rád cvičil, bol usilovný a vytrvalý aj v telesných cvikoch v gymnastike, keď pre seba a pre školu vybojoval pochvalné uznania a medaily.

V rokoch gymnaziálnych ho pritúlil internát Spolku sv. Jána Krstiteľa, tzv. Alumneum. Roku 1907 mladý Peter Gojdič úspešne ukončil gymnázium s vyznamenaním.

Za úspešné ukončenie štúdia dostal od vedenia školy breviár. Vedľa titulného listu si poznačil poznatok o týchto piatich prostriedkoch spásy a svätosti :

1. Pokora srdca.
2. Ustavičná modlitba.
3. Všestranné umŕtvovanie.
4. Odovzdanosť do vôle Božej.
5. Uspokojenie sa vo vôli Božej.

Peter Gojdič bol veselej povahy, mal výrazný hudobný talent, ktorý sa prejavoval peknou hrou na cimbele. V očiach rodičov bol nádejným lekárom a zaťom zemepána Pillera. No v jeho samotnom vnútri rezonovala myšlienka, ktorú počul na duchovných cvičeniach ešte počas gymnaziálnych štúdií. Táto myšlienka ho viedla k zmene životného smeru. Tak, ako aj jeho dvaja bratia, aj on zatúžil sa oddať Bohu a byť jeho služobníkom. Toto vážne rozhodnutie povedal rodičom.

„Prečo práve ja by som mal zostať v civilnom odeve? Aj ja sa chcem stať kňazom!“ Po týchto rozhodných slovách rodičia kapitulovali. Zriekli sa svojich túžob a nádejí. Večer sa potom spolu modlili, aby Pán Boh prijal aj túto ich obeť.

Otec dávajúc mu rodičovské požehnanie, mu povedal: „*Chod', a staň sa dobrým dušpastierom, miluj svoj národ a on bude milovať teba ešte viac.*“

Rozhodnutie Petra Gojdiča nastúpiť na bohoslovecké štúdia kladne ovplyvnilo mnoho spolužiakov na životnej ceste. On sám si však dobre uvedomoval, že ak sa chce stať Kristovým učeníkom, musí sa vzdať svetských vecí, ako je napísané v Biblii: „*Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.*“ (Mt 16,24) Pochopil zmysel týchto slov a v úprimnosti si želal, aby bol zaradený do radov Kristových učeníkov. Obdivuhodná pamäť, rovnako ako hlboká viera a pobožnosť pritiahli na seba pozornosť profesorov akadémie. Mladý Peter Gojdič si rýchlo získal srdcia profesorov lebo vďaka jeho príkladu sa na vyššiu úroveň povzniesla nielen disciplína bohoslovcov, ale aj ich duchovný život. Vzhľadom k mimoriadnym schopnostiam mladého bohoslovca Gojdiča, ho profesorský zbor navrhol na ďalšie teologické štúdiá, na univerzitu do Budapešti alebo do Viedne. Rozhodnutie profesorského zboru padlo na Budapešť, pretože tamojšia škola mala vysokú úroveň. Budapeštiansky kňazský seminár bol vtedy ústredným, mal tých najlepších pedagógov a jeho absolventi patrili k najlepším kňazom vo svojich biskupstvách. Peter Gojdič sa aj tu začlenil do nového prostredia. Najlepšie sa cítil medzi svojimi gréckokatolíckmi. Vedel aj požartovať, viedol bohosloveckú kapelu. Najväčšia náklonnosť ho spájala so špirituálom kňazského seminára Dr. Štefanom Hanauerom, neskorším biskupom vo Váci. Tento veľký znalec duší odkryl mladému seminaristovi Petrovi Gojdičovi nové tajomstvo, celoživotné heslo: „*Bratia, život nie je ťažký, len veľmi vážny!*“ Podľa toho hesla začal Peter Gojdič usmerňovať svoj vlastný život. Špirituál mu dôveroval ako svojmu pomocníkovi a keď sa medzi bohoslovcami vyskytol nejaký vážnejší problém, pri jeho riešení vždy volal k spolupráci aj Petra Gojdiča. Snažil sa brať všetko vážne a viedol k tomu aj druhých. Pre bohoslovcov nebolo tajomstvom, že ich milý, priateľský a zábavný kolega Peter, je v skutočnosti aj skutočným askétom. Vždy bol na svojom mieste a úplne sa dal viesť Božou vôľou. „*Nie to, čo ja chcem, ale to, čo chceš Ty, Bože!*“ Tieto slová si Peter často opakoval hlavne v ťažkých situáciách a pri rôznych nedorozumeniach, ktoré sa vyskytujú v živote mladého človeka. Voľný čas najradšej trávil so svojimi profesormi, so špirituálom, ale hlavne v spoločenstve svojho najvyššieho Učiteľa Eucharistického Ježiša. Pevnosť charakteru preukázal aj vtedy, keď nepodľahol vplyvu väčšiny, ale aj v cudzine ostal verný svojmu národu. To čo mal od detstva vštepované od rodičov, toho si veľmi vážil a nikdy sa nehanbil prihlásiť sa ku svojím Rusínom. Často ich obhajoval slovami: „*Náš národ je biedny*

a opustený, ale je náš!“ Nemal rád karieristov a politických chameleónov. Zostával vždy tým istým, nikoho nenapodobňoval, ani nezapredával svoje presvedčenie. Pociť k svojmu národu vedel vštepíť aj svojím spolubratom. Teologické štúdiá ukončil s vyznamenaním. Jeden s profesorov, otec Dr. Joan Dudek o ňom povedal: „*Uvidíte, že tento bude prešovským biskupom.*“ Boli to prorocké slová.

Peter Gojdič nezaťažujúc rodičov, si sám zaobstaral všetko potrebné k vysviacke. Pred kňazskou vysviackou si Peter vykonal osem dňové duchovné cvičenia, počas ktorých prijímal nižšie svätenia. Mladý kandidát kňazstva si vyberá dve základné črty svojho budúceho kňazského života čistotu a pokoru srdca. Týmito cnosťami chcel naplniť svoje kňazstvo podľa príkladu Spasiteľa, ktorý povedal o sebe tieto slová: „*Ja som tichý a pokorný srdcom.*“ (Mt 11,29)

Počas duchovných cvičení prijíma z rúk biskupa Dr. Jána Valyiho nižšie svätenia. Potom prijíma subdiakonát. Deň pred kňazskou vysviackou je vysvätený za diakona.

Po úspešných štúdiách sa ako diakon vrátil domov a rád pomáhal svojím rodičom v domácnosti alebo na hospodárstve (Potáš, 1999, Dar lásky, s. 15-25).

1.2 Kňazské a biskupské roky

V nedeľu 27. augusta 1911 bola Gréckokatolícka katedrála v Prešove preplnená veriacimi, pre ktorých deň vysviacky bol duchovným povznesením a povzbudením vo viere. Na vozoch prišli ľudia z Ruských Pekl'an i z okolitých dedín kde mladý diakon Peter Gojdič prežil svoje detské a mládežnícke roky. Spolu so svojím bratom Kornelom Gojdičom prijali svätenie kňazstva z rúk Jeho Excelencie Dr. Jána Valyiho, biskupa prešovského. Po skončení týchto obradov, biskup Ján Valyi predniesol k novovysväteným kňazom krátky príhovor:

„*[...]. Božia milosť sa v celej svojej plnosti dotkla vašich mladých srdc a vyzdvihla vás nad anjelské zbory. Po ukončení dobrej a dlhej prípravy Boh pozdvihol vaše ruky a srdcia, aby mohli dosiahnuť až do neba. Dnes ste dostali moc žehnať, rozhrešovať, konať zázraky v ľudských dušiach. Na váš príkaz aj samotný spasiteľ zostúpi z neba na svätý prestol a bude tam neviditeľne prebývať. Duše nájdú vo vás otcov, učiteľov, lekárov, ale aj rozumných a láskavých sudcov. Tieto veľké hodnoty si musíte vykúpiť svojimi obetami. Teraz odídete akoby nevinní baránkovia medzi dravých vlkov. Čaká vás ľudská zloba, nevďačnosť, nenávisť a nepochopenie. Pre meno Ježišovo a pre pravdu budú vás očierňovať a želať vám len to najhoršie, ale vy musíte túto pravdu nekompromisne ohlasovať, a to nielen ľuďom dobrej vôle, ale aj takým, ktorí sú z rôznych príčin obklopení temnotou smrti. Svojimi kňazskými ramenami budete zadržiavať lavínu bezbožnosti, ateizmu a ľudskej nevedomosti. Ako dobrí pastieri musíte stáť na čele stáda, aby ste mohli chrániť vám zverené ovečky pred dravými vlkmi. Nie je vylúčené, že v tom boji zahyniete. Možno sa nájdú takí, ktorí vás budú prenasledovať, ktorí vás zabijú v presvedčení, že prinášajú Bohu obeť. Nech sa však neznepokojuje vaše srdce, lebo Kristus práve svojou smrťou zvíťazil nad svetom. A vedzte, že kto stratí život pre Krista, nájde ho [...].“*

Otec Peter sa rozhodol odslúžiť prvú svätú službu Božiu v cigel'skej Cerkvi svätého Kozmu a Damiána. Hostina bola skromná v kruhu najbližších (Potáš, 1999, Dar lásky, s. 25-30).

S dovolením otca biskupa Valyiho ako novokňaz ostal rok pri svojom otcovi Štefanovi v Cigel'ke a zároveň administroval neďalekú farnosť Petrovu. Mal možnosť vidieť svojho otca v jeho dušpastierskej práci, spoznal jeho lásku k veriacim, jeho vnímavosť k ich potrebám. Jeho mladé kňazské srdce sa povzbudzovalo na vzornom príklade svojho otca – kňaza. Takto v priebehu roka si osvojil zásady pastorácie vo farnosti. Avšak namiesto očakávaného dekrétu za správcu niektorej farnosti prichádza menovanie za prefekta

diecézneho chlapčenského internátu v Prešove, zvaného Alumneum. Ukázalo sa, že vtedajší prešovský biskup Dr. Štefan Novák mal šťastnú ruku, keď otca Petra Gojdiča menoval za prefekta. Chovanci internátu spoznali, že nový prefekt má pre ich ťažkosti a potreby otvorené nielen dvere vo svojej izbe, ale aj svoje srdce. Stal sa pre nich skutočne duchovným otcom, ktorý ich viedol predovšetkým k úcte k Matke Božej.

Od roku 1912 popri funkcii prefekta pôsobil aj ako katechéta na meštianskej škole. Nerobil tu rozdiely medzi žiakmi východného alebo západného obradu, tej alebo onej národnosti. Rozhodujúce preňho bolo to, že všetci sme deťmi nebeského Otca.

Veľmi výraznou črtou úspešného účinkovania mladého kňaza – katechéta Petra Gojdiča bolo zbožné slávenie liturgie a pobožnosti. O tom vydáva krásne svedectvo neskorší pomocný biskup Dr. Vasil' Hopko: „*Keď nemal otec Peter miništranta, rád som mu miništroval, vidiac jeho anjelskú zbožnosť*“ (Dancák, F. Raduj sa, blažený Pavol.

In: http://www.zoe.sk/pub/doc/theologos/p_raduj_sa_blazeny_pavol.pdf (19.1.2010).

Od roku 1914 plnil aj úlohu protokolistu a archivára biskupskej kancelárie. Na vykonávanie mnohých úloh, ktoré súviseli s danými funkciami, bolo treba veľa času a energie. Jeho rovesníci však dosvedčovali, že všetko sa snažil plniť čo najsvedomitejšie.

Od roku 1917 mu pribudlo ďalšie poslanie. Ako kaplán mal duchovne spravovať veriacich v Sabinove, ktorí ako filiálka patrili farnosti Drienica.

Po vzniku Československej republiky vtedajší prešovský biskup Dr. Štefan Novák odišiel do Maďarska. Vedením eparchie bol poverený prelát ThDr. Mikuláš Rusnák ako generálny vikár. Za riaditeľa biskupskej kancelárie vybral práve otca Petra Gojdiča. Okrem úloh, ktoré vyplynuli z jeho novej funkcie, prebral aj starosť o dievčenský internát, ktorý bol umiestnený v nevyužívanej časti biskupskej rezidencie. Ako opravdivý duchovný otec slúžil každodenne pre spomínané dievčatá svätú liturgiu a povzbudzoval ich k pravidelnému pristupovaniu k sviatostiam, čo vo vtedajšej dobe nebolo samozrejmosťou. S profesorom bohoslovja, otcom Jozefom Ďulajom, začali zároveň konať misie, hlásajúc Kristovo evanjelium v dedinách, ako je Orlov, Čemerné, Ruská Nová Ves a iné.

Takýto kresťanský vzťah k chudobným a núdnym zapustil hlboké korene aj v citlivom srdci mladého kňaza Petra Gojdiča. Rástol v ňom a mohutnel po celý život.

Vidiac veľkú potrebu a túžbu ľudských srdc po Bohu, jeho srdce sa viac a viac zapalovalo láskou k Bohu a odhodlaním stať sa misionárom a v plnosti zo všetkých síl ohlasovať Evanjelium. „*Ved' ak nehlásam Evanjelium, nemám sa čím chváliť. Je moja povinnosť a beda mi, keby som Evanjelium nehlásal.*“ (1 Kor 9,16). Tu možno vidieť jeho rozhodnutie zasvätiť sa Bohu v najplnšej miere a vstúpiť do kláštora. Na jeho rozhodovanie mala vplyv aj ďalšia okolnosť. V Prešove, keďže biskupský stolec nebol obsadený, sa veľa hovorilo o možných kandidátoch. A jedným z nich, dokonca stále viac spomínaným, bol práve on. Myšlienka stať sa biskupom mu bola cudzia. Netúžil po cirkevných hodnostiach. Svoj život sa rozhodol spojiť s kláštrom.

Túžba mladého kňaza Petra Gojdiča sa splnila dňa 20. júla 1922 na sviatok proroka Eliáša. Oslovený Božím volaním a životom svätého Bazila Veľkého vstúpil do kláštora otcov baziliánov na Černečej hore pri Mukačeve na Zakarpatsku.

Jedinou ťažkosťou v jeho rozhodovaní boli jeho rodičia. Nádejali sa, že ich najmladší syn Peter sa o nich postará v starobe. Z tohto dôvodu otec Peter Gojdič napísal svojim rodičom list, aby ich upokojil a všetko im vysvetlil. Prečo sa rozhodol ísť do ticha kláštorných múrov. Slová jeho listu hovorili jasnou rečou, čo sa odohrávalo v jeho duši. Okrem iného píše:

„[...] Pociťil som volanie k mníšskemu životu. Rozhodol som sa zanechať svet a vstúpiť do kláštora, lebo len tu sa môžu splniť želania môjho srdca. Len to ma znepokojuje, že som vám, moji milí rodičia zapríčinil smútok a trápenie, lebo si myslíte, že ste ma stratili navždy. Nepovedal však Kristus, že kto zanechá otca, matku, alebo bratov a sestry, alebo pole dostane

stonásobne viac a bude dedičom večného života! (Mt 19,29) [...]. Som presvedčený, že Pán Boh Vám dá ešte viac požehnaní a radosti [...]. Vy ste už starší vekom, roky vášho života sú už spočítané. Večne nemôžem byť vo vašej blízkosti a keď teraz nesplním želania svojho otca, ktovie či mi dá ešte milosť rehoľného povolania? [...]. Lebo čo ma čaká vo svete? Či azda biskupská hodnosť? Netúžim po nej a necítim sa byť jej hodný [...]. Preto s opravdivou synovskou láskou Vás prosím, aby ste mi udelili svoje rodičovské požehnanie.“

Jeho rodičia pochopili, že srdce ich syna je volané k zasvätenému životu a dali mu svoje požehnanie. Otec mu napísal: „[...] Nechcem byť podobný faraónovi, ktorý všelijakými spôsobmi bránil Mojžišovi, aby vyviedol vyvolený národ z Egypta [...]. Keď ťa Boh volá, len choď, modli sa a obetuj za nás všetkých!“

Dni v kláštore ubiehali rýchlo a po šesťmesačnej službe 27. januára 1923 bol Peter Gojdič oblečený do mníšskeho rúcha a prijal meno Pavol. Začalo obdobie noviciátu. Po zložení skúšky z duchovného života, cirkevného spevu a pravidiel, dňa 24. marca 1924 zložil svoje prvé dočasné sľuby. Obliečkou sa začal pre otca Pavla Gojdiča noviciát. Táto druhá etapa skúšky rehoľného povolania mala za cieľ bližšie oboznámiť novica so sľubmi podľa pravidiel svätého Bazila Veľkého. Informovať ho o záväzkoch, ktoré preberá prijatím rehoľných sľubov, ako aj umožniť mu, aby čo najtesnejšie zrástol s rehoľným spoločenstvom. Preto v sobotu večer keď Magister prideloval novicom služby a práce na nasledujúci týždeň, dával pozor, aby ho nikdy v ničom neobišiel. Aké to boli zamestnania? Čistiť a upratovať chodby, spálne a záchody, umývať dlážky, popratať v jedálni po stolovaní, obsluhovať chorých, umývať riady a príbory, čistiť zemiaky. Okrem toho novici chodili spoločne pomáhať do vinohradu, sadu alebo do zeleninovej záhrady. Otec Pavol bol medzi novicov najstarší, už bol kňazom, ktorý slúžil sväté liturgie aj pre novicov. Nikdy nedovolil, aby ho obišli pri akejkoľvek, čo aj najponížujúcejšej práci. Bol to pekný príklad pokory aj pre starších rehoľníkov, keď ho mohli vidieť, ako drhne dlážku alebo kráča s hrablami na pleci hrabať seno, taktiež s vedrom do vinice oberať hrozno. Aj keď bol otec Pavol Peter Gojdič predovšetkým mužom kontemplácie, predsa vždy vedel udržiavať medzi novicmi peknú, radostnú náladu. Raz otec magister na prednáške všetkým novicom povedal: „Keď chcete dobre využiť noviciát, musíte sa vedieť vhlbiť do seba, veľa sa modliť a s radosťou byť vo všetkom poslušní.“ Toto si hlboko zapísal do srdca aj mladý novic Pavol Peter Gojdič. Často navštevoval aj otca magistra, keď hľadal u neho riešenie rôznych nejasností. A taktiež aj spôsob ako uniknúť pred pokušeniami, ktoré útočia na každého mladého človeka. Keď uplynul rok jeho noviciátu, podal predstaveným monastýra žiadosť, aby mu povolili zložiť sväté sľuby. Predtým však musel ešte zložiť skúšky z duchovného života a z duchovných cvičení, ako aj z tipika a cirkevného spevu.

Po roku a šiestich týždňoch druhej etapy skúšky rehoľného povolania v pondelok 10. marca 1924, počas služby Božej, za prítomnosti hostí – biskupa Dionýza Njaradiho a svojho brata Dr. Štefana Gojdiča, pred celým kláštorným spoločenstvom, otec Pavol Peter Gojdič prisahou sľubuje chudobu, čistotu a poslušnosť podľa Pravidiel svätého Bazila Veľkého: „Rehoľník má byť poslušný, má rád podriaďovať svoju vôľu vôli Božích zástupcov.“ Svoje rehoľné sľuby bral otec Gojdič veľmi vážne a dôsledne. Deň čo deň s hrdinským sebazapieraním sa neľútostne zbavoval všetkého, čo bolo v jeho srdci ešte nedôstojné, aby si pripravil srdce silné, apoštolské a odhodlané na všetky možné obety, ba aj na hrdinskú smrť (Potáš, 1999, Dar lásky, s. 30-46).

Križevacký biskup Dionýz Nyaradi, ktorý bol od roku 1922 poverený administráciou Prešovskej diecézy, v snahe zabrániť šíreniu pravoslávia požiadal o uvoľnenie z hodnosti administrátora diecézy Svätú stolicu v Ríme. Jeho uvoľnenie s návrhom nového kandidáta, rehoľníka a baziliána Pavla Petra Gojdiča, Svätá stolica v Ríme prijala a vzhľadom na dané skutočnosti v diecéze nominanta schválila. Napriek snahe Pavla Petra Gojdiča žiť utiahnuto

v kláštore ho Svätá stolica 27. septembra 1926 vymenovala za apoštolského administrátora prešovskej diecézy (Barriová – Blašková, 1998, Pavel Gojdič, OSBM gréckokatolícky biskup (1888 - 1960). s. 15).

Dňa 22. februára 1927 prichádza úradné oznámenie z pražskej nunciatúry, že pápež Pius XI. menuje apoštolského administrátora Pavla Petra Gojdiča za titulárneho biskupa harpaškého. Dňa 25. marca 1927 na sviatok Zvestovania Pána bol vysvätený v bazilike svätého Klimenta v Ríme. Po vysviacke bol prijatý na audiencii pápežom Píom XI., ktorý mu dal zlatý kríž so slovami: „*Tento kríž je iba slabým symbolom tých veľkých krížov, ktoré na Teba zošle Pán Boh, môj syn, v Tvojej biskupskej službe.*“

V erbe biskupa Pavla Petra Gojdiča je kríž a na ňom ohňom lásky plápolajúce srdce nášho Božského Spasiteľa Ježiša Krista, zdroj všetkých milosti. Zo srdca vyžarujú na všetky strany sveta jeho žiarivé lúče. Z kríža, ktorý vrástol do skaly, chrlia milosti v podobe vody. Voda steká po skale siedmymi pramienkami symbolizujúcimi sedem sviatostí, ktoré nový biskup Pavol chce v hojnosti udeľovať veriacim ako ich veľkňaz a sluha. Pramienky napájajú malé jazierko. Z nej sa voda rozlieva po pastvinách a jej účinkom sa rodí dobrá pastva, na ktorej sa budú pásť ovečky, Božie stádo, drahé jeho srdcu. Nad štítom erbu sú umiestnené biskupská mitra a berla, nad nimi sa vznáša pastiersky klobúk. Z neho spadá po oboch stranách štítu šnúra vytvárajúca uzol, každá je ukončená šiestimi strapcami. Štít erbu lemujú v dolnej časti dve vetvičky. Motív olivovej a dubovej vetvičky nachádzame v erbe Rehole svätého Bazila Veľkého. Dubová vetvička je znakom víťazstva. Kto zvíťazí s Kristom, s Kristom bude aj kraľovať. Olivová vetvička je symbolom pokory a utrpenia. Ako verný syn svätého Bazila Veľkého, je biskup odhodlaný trpezlivo znášať za Krista všetko čo bude treba, až po hrdinskú smrť. Heslo biskupa Pavla: „*BOH JE LÁSKA, MILUJME HO!*“ vyjadruje všetku hrdinskú prácu a zasvätenie jeho života.

Svoj biskupský program opísal vo svojom Pastierskom liste takto:

„*Čo je cieľom mojej biskupskej služby? A z akého dôvodu ma Boh poslal k vám? Na obidve tieto otázky odpoviem slovami zo Svätého písma: «Duch Hospoda je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, slepým vrátiť zrak, utláčaných prepustiť a vyhlásiť milostivý rok Hospoda» (Lk. 4,18 -19). Chcem ako svätý Pavol, «radovať sa s radujúcimi a plakať s plačúcimi» (Rím 12,15), chcem byť «pre všetkých všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých» (1 Kor. 9,22) a pomôcť vám dosiahnuť kráľovstvo nebeské.*“

Okrem vinice vlastného srdca biskup Pavol Peter Gojdič upriamuje svoju horlivosť za spravovanie vinice Pánovej, ktorá mu bola zverená od svojho námestníka na zemi Svätého Otca. S bôľom v srdci sa zmieňuje v nariadení, že sa nájdú v eparcii aj takí, ktorí šliapu po Kristových zákonoch a tak opäť pribíjajú na kríž nevinného Baránka Božieho a svojím hriešnym životom pohoršujú životy ostatných. K ním patria: verejní cudzoložníci, ktorí sa ani nechcú kajať, tí ktorí žijú na „vieru“ v konkubináte, notorickí pijani, tí ktorí si nevykonali veľkonočnú spoveď a ani si ju nechcú vykonať, tí ktorí sú členmi bezbožných protináboženských organizácií či spolkov. Biskup Pavol Gojdič žiada duchovných, aby takýchto hriešnikov vyzvali na pokánie a nápravu života. V tomto nariadení zakazuje s takýmito hriešnikmi nadväzovať spoločenské alebo priateľské kontakty. Takýchto ľudí nesmú veriaci požiadať za kmotrov. Nie je dovolené vysluhovať im svätenia a udeľovať im požehnanie – iba ak by nastali okolnosti vzbudzujúce nádej, že to povedie k ich pokániu – ani ich pripustiť k pomazaniu svätým olejom, pobozkaniu evanjelia a kríža. Takýchto hriešnikov ak by zomreli bez pokánie, je zakázané cirkevne pochovávať, takíto ľudia nesmú vykonávať žiadne funkcie v cirkvi, ani sa nesmú podieľať na nájme cirkevnej pôdy a na iných cirkevných pôžitkoch a výhodách. Cieľom tohto prísneho nariadenia je predovšetkým napraviť hriešnika a zabrániť bujneniu hriechu a hriešneho spôsobu života. Aby si pre túto prácu zabezpečil

Božie požehnanie, zhromaždil svojich spolupracovníkov i členov kapituly a spolu sa vybrali na rekolekcie do Bazilijánskeho kláštora na Černečej hore. Po skončení rekolekcií biskup Pavol, spolu s kanonikmi a predstavenými bazilijánov, vypracoval plán práce na duchovnú obnovu v diecéze. Plán bol nasledovný:

1. Dobre preskúmať stav diecéze.
2. Preskúmať stav kňazov, učiteľov a ich vzťah k ľudu.
3. Obrátiť pozornosť na čistotu obradu a krásu chrámov.
4. Preskúmať duchovný stav veriacich a katechizácie.
5. Preskúmať stav gréckokatolíckych škôl.
6. Rozdelenie dekanátov.

Medzi prvými obežníkmi, ktoré vydal, bol aj obežník v roku 1927, v ktorom otcom dekanom nariadil, aby podávali správu ktorá by dokumentovala stav v jednotlivých farnostiach v nasledujúcich bodoch:

1. Činnosť kňaza.
2. Stav chrámu.
3. Stav školy.
4. Vzájomný vzťah kňaza a učiteľa – kantora

Osobitný dôraz sa mal klásť na otázky:

a/ Či kňaz pravidelne katechizuje?

b/ Či pravidelne káže v nedeľu a vo sviatok?

c/ Či schizmatické akcie nepodkopávajú katolícke presvedčenie veriacich?

d/ Či nie je potreba preložiť kňaza na inú farnosť?

Ako biskup často navštevoval farnosti a kňazov, neustále ich povzbudzoval, aby denne slúžili svätú liturgiu, veriacich poučoval a katechizoval vo svojich kázňach.

S pastoračnou službou vo farnostiach veľmi úzko súviseli ďalšie aktivity otca biskupa. Išlo predovšetkým o chrámy, cirkevný spev a čistotu obradu. Za jeho biskupskej služby bolo posvätených 90 nových chrámov. Ako bývalý misionár vedel, aký význam majú ľudové misie. Neustále svojim kňazom pripomínal, aby ich konali vo svojich farnostiach. Biskup Pavol veľmi dbal aj o cirkevný spev a čistotu staroslovienskeho obradu pri jednotlivých bohoslužbách. Podarilo sa mu založiť eparchiálny sirotinec pre opustené dievčatá, ktorý dal vybudovať na Sládkovičovej ulici č. 23 v Prešove. Jeho vedenie zveril sestram služobniciam, ktoré pozval z ukrajinskej Haliče. Štedro podporil aj kúpu Ruského domu na hlavnej ulici v Prešove, ktorý mal slúžiť národne – kultúrnym podujatiam veriacich. Biskupovi Gojdičovi sa roku 1936 podarilo založiť v Prešove eparchiálne rusínske gymnázium, dobovo nazývané ruské, aby sa deti veriacich mohli vychovávať v náboženskom a národnom duchu, aby sa z nich stali verné deti Katolíckej cirkvi. Vladyka Pavel založil aj obchodnú inštitúciu Petra, ktorá ponúkala nielen bohoslužobné predmety, ale venovala sa aj vydavateľskej činnosti, ako boli učebnice, katechizmy, modlitebné knižky, atď. Biskup Pavol bol mužom milujúcim Boha. Jeho láska prekračovala všetky národnostné, politické i rasové hranice. Nikdy nedovolil, aby sa jeho národné cítenie miešalo s jeho biskupskou službou. K Maďarom sa prihovárал maďarsky, k Slovákom po slovensky, ale rovnako si bol vedomý, že väčšina jeho veriacich boli Rusíni, a preto sa aj im prihovárал po rusínsky. Pretože obraňoval záujmy svojich veriacich, bol urážaný a ponižovaný. O tejto svojej úlohe písal: „[...]“. *„Vzal som túto prácu na seba len preto, že niet iného, kto by sa o to staral. Iné národnosti majú svojich ministrov, majú svoju politickú stranu, svojich poslancov. Ale väčšina mojich veriacich Rusínov nemá nikoho, kto by bránil ich národné, politické a kultúrne záujmy. Preto sa na mňa obrátili o pomoc. Ak sa moji veriaci s dôverou obracajú na mňa, nemôžem odvrhnúť ich prosby, ani v tom prípade, že mám kvôli tomu veľa nepríjemností a mnoho škody [...]“* (Potáš, 1999, Dar lásky, s. 80-84).

V máji 1938 zvolal blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič eucharistický kongres, na ktorom sa zúčastnilo mnoho teológov a laikov. Eucharistický kongres mal povzniesť ducha nábožnosti a poznania Božieho Slova a spoznávať Najsvätejšiu Eucharistiu v chlebe a víne. Účastníkom sa prihovril úvodom týmito slovami:

„Pán Ježiš prisľúbil: «Nenechávam vás ako siroty. Zostanem s vami až do skončenia sveta.» (Porov.: Mt 28,20) Preto ustanovil Najsvätejšiu Eucharistiu, aby v spôsobe chleba a vína zostal medzi nami. Vyzval svojich apoštolov k plneniu nového prikázania: «milujte sa navzájom» a tak «budete všetci jedno»." (Porov.: Jn 13,34 - 35)

Pre veriaci ľud to bol čas milosti a sviatočné dni, ktoré spoločne prežívali v Božom Duchu. Po tom ako sa svätý otec Pius XII. prezvedel o pravdivej situácii na východnom Slovensku, odmietol prijať rezignáciu vladyku Pavla, ba naopak 19. júla 1940 ho potvrdil ako ordinára, teda sídelného biskupa, dovtedy bol len dočasným apoštolským administrátorom Prešovskej diecézy. Jeho intronizácia sa uskutočnila 8. augusta 1940

(Barriová – Blašková, 1998, Pavel Gojdič, OSBM gréckokatolícky biskup (1888 - 1960), s. 54-60).

Vo vojnových časoch sa jednoznačne postavil na stranu pravdy. Vo svojom liste zo dňa 16. mája 1946 posielal vyslancovi Vatikánu na Slovensku Mons. Burziovi list, v ktorom sa postavil proti deportácii Židov. Druhá svetová vojna napáchala značné zničenie Prešovskej diecézy, keďže rozhodujúce boje sa konali v Beskydách na severovýchodnom Slovensku. Ľudia v tom kraji boli vždy chudobní. Teraz však mnohé dediny boli zničené, rodiny ostali bez svojich domovov, zničené a poškodené boli aj početné kostoly a fary. V tejto situácii sa biskup všetkými možnými spôsobmi snažil získať prostriedky pre ľudí na prežitie. Aj vďaka nemu bola Prešovská diecéza zachránená, snáď i od moru a vďaka ľuďom ho nazval „*Otcou chudobných*“ (Potáš, 1999, Dar lásky, s. 100-105).

Obraz obete fašizmu priniesol Gojdičovi sympatie a blahosklonné správanie zo strany ústredných aj slovenských štátnych orgánov. Minister Ludvík Svoboda napríklad v roku 1945 daroval Gojdičovi automobil Mercedes-Benz ako poďakovanie za aktívnu pomoc, ktorú Gréckokatolícka cirkev poskytla predovšetkým v bojoch o Duklu. Titul „*prešovský biskup*“ bol spojený s významom „*hrdina počas fašistického prenasledovania*“, čo sa biskup Gojdič snažil využiť v prospech svojich veriacich. Na predsedníctvo SNR adresoval gréckokatolícky biskup úradný list, obsahujúci sťažnosť na predchádzajúci režim, ktorý diskriminoval gréckokatolíkov a vyjadrujúci nádej, že pod novým režimom bude ich postavenie lepšie. Gojdičov vplyv využíval slovenský katolícky biskupský zbor a často Gojdiča poveroval zastupovať záujmy Cirkvi v cirkevnopolitických záležitostiach. Začalo sa dokonca vážne diskutovať o tom, že Gojdič má reálne vyhliadky stať sa arcibiskupom a predsedom biskupského zboru ČSR.

Po druhej svetovej vojne 15. januára 1946, bola biskupovi Gojdičovi potvrdená jurisdikcia pre všetkých gréckokatolíkov v Československu.

Gréckokatolícky redemptoristi v Michalovciach vydávali od júla 1945 na základe povolenia Povereníctva SNR, pre veci vnútorné z apríla 1945 časopis Misionár, ktorý sa vydáva u otcov redemptoristov dodnes.

V roku 1946 po okupácii Prešova sovietskou armádou, pod záštitou Moskovského patriarchátu, bolo znovu oživené pravoslávne hnutie. Ruský pravoslávny arcibiskup Jeleverij Voroncov bol poslaný do Československa, aby viedol útok. V tejto útočnej kampani proti Gréckokatolíckej cirkvi podporovalo arcibiskupa Jeleverija Sovietske veľvyslanectvo v Prahe a Komunistická strana Československa. Už v lete roku 1947 po špinavej propagande proti biskupovi Gojdičovi, sovietske veľvyslanectvo nariadilo vláde biskupa uväzniť ako

nepriateľa ľudu. Vtedy však Slovenská národná rada odmietla splniť sovietsky príkaz, majúci obavy z reakcie ľudu. Tak mohol biskup Pavol stáť pri svojom stáde ešte tri roky.

Biskup Gojdič zoči-voči nepriateľskej kampani neostal nečinný. Požiadal Svätú stolicu o pomocného biskupa, ktorého dostal v osobe Dr. Vasil'a Hopku. Vysvätený bol v Prešovskej katedrále dňa 11. mája 1947. Ďalej inicioval intenzívnu misionársku činnosť pomocou otcov bazilijánov a redemptoristov po celej diecéze, aby tak posilnil vieru veriacich a pripravil ich na pravoslávnu propagandu.

Po tom, čo sa komunisti vo februári 1948 chopili moci, bol biskup Pavel v lete toho istého roku tajne informovaný z Prahy: „*Komunistická strana sa rozhodla zničiť Gréckokatolícku cirkev ...[...] Viac už vám nemôžem pomáhať, pretože teraz plníme príkazy sovietskeho veľvyslanectva (teda lojálny ľudia vo vláde).*“

Začiatkom roku 1949 bola v komunistickej tlači proti biskupovi spustená nová kampaň. Biskupa Pavla Gojdiča označovali za nepriateľa ľudu a agenta Vatikánu. Aby komunisti ukázali svoju moc, už vo februári toho roku nečakane uväznili niekoľkých bazilijánov, medzi nimi aj otca Dr. Mariana Potáša, OSBM, ktorí boli považovaní za hlavnú podporu biskupa. Biskupskú tlačiareň obsadili a zakázali všetku tlač. Nehľadiac na to, sa biskup Pavol naďalej stretával s kňazmi a podľa možnosti aj s veriacimi, aby ich povzbudzoval vo viere a vernosti Cirkvi. Vládnuce štruktúry sa systematicky usilovali o obmedzenie vplyvu Cirkvi v občianskom živote tak, aby ich z tejto sféry celkom vylúčili a zúžili im pôsobenie len na náboženské úkony v kostole a na vyučovanie náboženstva na školách pochopiteľne pod štátnym dozorom. Od prelomu rokov 1949/1950 zintenzívni svoje pôsobenie v tomto zmysle a pripojili ďalšie opatrenia, nadväzujúce na opatrenia prijaté už skôr (likvidácia cirkevných a náboženských spolkov, obmedzenie a „koncentrácia“ cirkevnej tlače, zavedenie dozoru nad cirkevnými nakladateľstvami, zákaz peňažných zbierok, povinné predkladanie pastierskych listov, inštrukcií, obežníkov a tlačív pre kňazov a veriacich k priebežnému schváleniu na národné výbory). Najzávažnejšími krokmi týmto smerom bolo prijatie zákona o rodinnom práve, ktorým zavádzali povinné občianske sobáše na úradoch a zákona o vedení matrik štátnymi úradmi. Výrazným zásahom bol aj výnos ministra vnútra o povoľovaní cirkevných a náboženských zhromaždení pod šírím nebom, príslušnými národnými výbormi.

Boli to tendencie, ktoré už mali zjavný charakter obmedzovania náboženského života. Ostrý konflikt vznikol na prelome leta a jesene 1950 okolo otázky odstraňovania krížov zo škôl. Povereníctvo školstva vydalo cez školské prázdniny obežník, v ktorom sa hovorilo o konaní zjazdu KSS a o tom, že v škole má vládnuť duch nekompromisne socialistický. Kríže v školách na Slovensku mali svoju tradíciu a veriaci na ne boli zvyknutí. Ich odstraňovanie z úradnej moci preto predstavovalo výrazný a často negatívne pociťovaný zásah, umocňovaný celkovou dobovou vyhrotenosťou cirkevnopolitických pomerov. Udalosti nabrali rýchly spád. V pondelok 24. apríla 1950 sa uskutočnilo tajné stretnutie vo Vyšných Ružbachoch. Podľa Žurnálu Moskovského patriarchátu /1950,č.7,s.47/, Československá vláda podporovala Akciu P pretože:

„[...]]. Pokračujúce vzťahy uniatských biskupov Gojdiča a Hopku s duchovenstvom a Vatikánom iba zintenzívňujú protivládnu propagandu, zatiaľ čo jednania s biskupom Pavlom Gojdičom a jeho vikárom, biskupom Vasil'om Hopkom sa ukázalo ako bezvýsledné. Preto predstavitelia Československa vyjadrili svoj súhlas s tým, aby boli všetci uniati daní pod duchovnú jurisdikciu pravoslávneho biskupa Dechtereva.“ Z tohto oficiálneho oznámenia moskovského patriarchátu je jasné, že iniciatíva likvidácie gréckokatolíckej cirkvi v Československu prišla z Moskvy. Aby ospravedlnili svoje násilie proti gréckokatolíckej cirkvi, pravoslávni predstavitelia označili celú eparchiu za nepriateľa štátu, a tak argumentovali, že musí byť zlikvidovaná (Fedor, 1993, Z dejín gréckokatolíckej cirkvi v Československu 1945 - máj 1950, s. 125 - 191).

Likvidácia uniatskej cirkvi, ktorá bola hlavnou oporou rusínskeho obyvateľstva na severovýchode Slovenska, sa mala stať zároveň nástrojom ukrajinizácie národne menej vyhranených Rusínov. Snaha zlikvidovať Gréckokatolícku cirkev sa tak logicky vníma ako akt násilia proti celej rusínskej menšine. Oficiálna likvidácia Gréckokatolíckej cirkvi v ČSR sa odohrala v piatok 28. apríla 1950 počas takzvanej Mierovej manifestácie, ktorá potom bola šikovne označená za Sobor. Skoro ráno boli rozposlané do dedín autobusy, kde ich milícia a agitátori naplnili ľuďmi z ktorých väčšinou boli neverci a komunisti. Zinscenovali Sobor v sále Čierneho orla v Prešove. Začal vyhlásením Ilja Kačura, dovtedy gréckokatolíckeho farára vo Vyšnom Mirošove: „*Náš ľud musíme zaviesť do pravdivej pravoslávnej viery a nie do neverectva. My sme si zvolili tábor mieru, strediskom ktorého je Moskva a nie tábor vojny a krvi, v ktorom je Rím.*“ Zhromaždenie odhlasovalo smutne známy manifest, ktorým sa v ČSR zrušila únia s Vatikánom. Tak došlo pod obrazmi moskovského patriarchu Alexeja, J. V. Stalina a K. Gottwalda k spontánnemu zrušeniu Užhorodskej únie z roku 1946 a bez súhlasu jej vedenia a duchovenstva k zlúčeniu s Pravoslávnu cirkvou. Biskup Pavol Peter Gojdič pochopil, že prišla jeho hodina. Trochu sa, ale oneskoril, kým jeden s jeho kňazov stihol ešte vybrať Najsvätejšiu Eucharistiu z bohostánku. Delegácii odmietol vydať kľúče. Celú biskupskú rezidenciu obkľúčila polícia a chystala sa biskupa zaistiť, lebo „*sa protivil vôli ľudu.*“ Štátna bezpečnosť biskupa Gojdiča zatkla a vyviedla ho zadným vchodom rezidencie. Medzitým zástup obrátcov vonku nečakal na kľúče, ale vyvalil dubové dvere katedrály, do ktorej vošli pravoslávni hierarchovia. Arcibiskup Jelevferij z Prahy, ktorý sa náhodou nachádzal v ten deň v Prešove. Biskup Alexej z Prešova, spolu s ním odslúžili v chráme „*Ďakovný moleben.*“

Gréckokatolícki farári verní Rímu boli vyhnaní z fár a vyvezení do českého pohraničia, kde ich zamestnávali v ťažkých manuálnych profesiách.

Pravoslávna cirkev sa oficiálne zmocnila gréckokatolíckej katedrály a biskupskej rezidencie v Prešove (Potáš, 1999, Dar lásky, s. 188-230).

1.3 Väzenie a vyšetrovanie biskupa Gojdiča a Hopku

Priebeh tohto zatknutia popisuje Barbora Dorčáková vtedajšia pomocnica na biskupskom úrade v Prešove:

„*U otca biskupa som bola skoro od začiatku. Deň 28. apríl bol najsmutnejší v mojom živote. Na vlastné oči som videla, ako Štátna bezpečnosť stála nad týmto pobožným biskupom, ktorý chcel každému len dobre a nikomu neublížil. Už ráno príslušníci Štátnej bezpečnosti nedovolili mu slúžiť svätú liturgiu. Osobný strážca, ktorý deň i noc strážil jeho dvere, mi v ten deň nedovolil už odniesť ani raňajky otcovi biskupovi, ale len so súhlasom svojho nadriadeného mu ich odniesol sám. Či v ten deň otec biskup Pavol raňajkoval, ani neviem. Krátko na to prišla za ním delegácia spolu s doprovodom bezpečnosti, ktorá od neho vymáhala kľúče od katedrály. Naši veriaci ostali vonku, čakali na otca biskupa, aby sa s nimi ešte raz mohli rozlúčiť. Medzitým sestry otca biskupa, ako aj jemu samotnému, prikázali sa zbaliť a naložili ich do auta, ktoré ich čakalo už na dvore a biskupa vyviezli zadným vchodom. Pred vstupom do auta nám dal otec biskup Pavol ešte požehnanie“ (Šturák, 1999, Biskup Pavol Gojdič, OSBM - Martýr Gréckokatolíckej cirkvi, Boli soľou i svetlom, s. 85 – 86).*

V októbri 1950 bol uväznený aj pomocný biskup Vasil' Hopko. Obidvaja biskupi boli v pražskej Ruzyňskej väznici, no navzájom o sebe nevedeli. Vo väzení sa tajná bezpečnosť snažila zlomiť biskupa Pavla rôznymi fyzickými a psychickými metódami: bili ho, lámali mu prsty zasunutím železných tyčí, dávali mu železné topánky s elektrickým prúdom, nútili ho

neustále chodiť po cele (Andrejov, 2001, Blahoslavený Pavel Gojdič, OSBM, biskup prešovský, s. 40).

Na vyvolávanie pocitu bezmocnosti a závislosti si v tejto súvislosti spomína Anton Neuwirth na otca biskupa Gojdiča:

„ [...] Vo vyšetrovni ho postavili vedľa rozhorúčených kachlí, musel predpažiť a na chrbtovú stranu rúk mu dali ceruzku. Musel stáť na špičkách a držať ruky tak, aby tá ceruzka nespadla. Čiže ani ruku naňho nepoložili - tolko diabolstva bolo v týchto ľuďoch [...]“ (Neuwirth – Lesňák, 2001, Liečiť zlo láskou, s. 65).

Po náležitom spracovaní vyšetrovaných biskupov nasledovalo podanie trestného oznámenia. Trestné oznámenie na biskupov J. Vojtaššáka, M. Buzalku a P. Gojdiča podalo Veliteľstvo ŠtB v Prahe Štátnej prokuratúre v Prahe, dňa 23. novembra 1950. Obžaloba, ktorú vypracoval J. Feješ, bola podaná s oneskorením 2. januára 1951. Biskupi J. Vojtaššák, M. Buzalka a P. Gojdič boli obvinení zo zločinov vojenskej zrady, vlastizrady a vyzvedačstva podľa zákona. Biskupov J. Vojtaššáka a M. Buzalku navyše obvinili zo zločinu úkladov proti republike. Obvinenia z vlastizrady a vyzvedačstva v prípade biskupov M. Buzalku a P. Gojdiča boli brané prísnejšie než u biskupa J. Vojtaššáka. Týkalo sa to najmä ich údajnej špiónážnej činnosti namierenej proti Sovietskemu zväzu. Biskup Pavol Gojdič v dotazníku vyplnenom počas jeho väznenia v Leopoldove na otázku, aké boli pohnútky „jeho trestnej činnosti,“ uviedol:

„Pomáhal som kňazom, ktorí utekali z Poľska pred Červenou armádou a podával informácie apoštolskej nunciatúre v Prahe o okolnostiach a pomeroch v diecéze a aj za hranicami diecézy. Bola to moja povinnosť, a nikdy s protištátnym úmyslom.“ Biskup Pavol Gojdič bol dokonca obviňovaný z toho, že verne slúžil Tisovmu režimu a po oslobodení bol špiónom Vatikánu. Súdny proces so slovenskými biskupmi, konaný v dňoch 10. – 15. januára 1951, ktorý dostal širokú publicitu, mal všetky znaky zinscenovaného procesu. Bol dôkladne vopred pripravený. Obžalovaní boli už počas vyšetrovania spracovaní metódami psychického a fyzického nátlaku. Vopred pripravené odpovede sa ich nútili naučiť naspamäť a na súde odrecitovať. Chceli, aby sa priznali k zločinom, ktoré nikdy nespáchali. Biskup Pavol Gojdič pri vyšetrovaní, kým ho nezlomili, popieral obvinenia z vojenskej zrady, velezrady a špiónáže. Priznal, že pomáhal kňazom a rehoľníckam - utečencom z Ukrajiny a Poľska, ale poprel, že by mal akékoľvek styky s banderovcami. Rovnako odmietol obvinenia zo špiónáže v prospech Vatikánu a imperialistických mocností. Dňa 4. januára 1951 boli všetci traja slovenskí biskupi, každý izolovane, prevezení z pražskej Ruzyne do väznice Krajského súdu v Bratislave. K biskupovi Gojdičovi bol dosadený na celu spolupracovník ŠtB, ktorého už predtým nasadili i na celu k biskupovi Vojtaššákovi. Jeho úlohou bolo povzbudzovať biskupa Gojdiča, aby ho udržal pri naučenej výpovedi. Nakoľko bol otec biskup duševne i telesne veľmi vyčerpaný, vážil len okolo 50 kg, bol krátko pred procesom poslaný do sanatória vo Vysokých Tatrách, aby sa pozviechal. Hlavné súdne pojednávanie s tromi slovenskými biskupmi Jánom Vojtaššákom, Michalom Buzalkom a Pavlom Gojdičom sa konalo v stanovenom termíne, pred senátom Štátneho súdu v Bratislave, v dňoch 10. až 13. januára 1951. Biskupi sa vo svojich výpovediach väčšinou pridržovali naučených formulácií. Biskup Gojdič, národnosťou Rusín, hovoril pre väčšinu obyvateľstva málo zrozumiteľne, preto ho vylúčili z priameho prenosu procesu. Vybrané úryvky z jeho výpovedi však zaraďovali do vysielania dodatočne prostredníctvom prešovskej a košickej vysielateľky.

V jednotlivých bodoch obžaloby bol biskup Pavol Peter Gojdič obvinený napríklad z toho, že:

1. Z nenávisťi k jednoduchému ľudu a z mocenských ambícií spolupracoval s vysokou rímskou hierarchiou a Tisovým režimom. Slúžil panskej kaste grófov a veľkých zemepánov.

2. Veľmi rád využíval svoj vplyv na veriaciach, aby slúžili Tisovmu režimu.

3. Vydával veľa pastierskych listov, v ktorých vyzýval veriaciach podporovať tento režim.

4. Gréckokatolícka cirkev, ktorú zatahla vysoká hierarchia po februárovej revolúcii do antinárodného frontu proti vôli veriaciach, chcela vplyvom hitlerovského imperialismu a Vatikánu ako jeho pomocníka, v zločinnom pokuse zničiť socialistickú vlasť.

5. Obvinený Gojdič, ako zarytý nepriateľ socializmu a progresu, spolupracoval s nariadením Vatikánu ako špión proti Sovietskemu zväzu.

Na zinscenovanom procese s takzvanými vlastizradnými biskupmi konanom 15. januára 1951 v Bratislave bol otec biskup Gojdič odsúdený na trest doživotného odňatia slobody, peňažný trest 200 000 korún, skonfiškovanie celého majetku a stratu občianskych práv na doživotie. Po odsúdení bol otec biskup prevezený do väznice vo Valdiciach, ale už 23. marca 1951 ho znova previezli do Ruzyne, kde bol vyšetrovaný do polovice júna a potom ho vrátili naspäť do Valdíc. Tam dostal väzenské číslo 6742.

Pre usmernenie ľudí v Československu bola vypracovaná pomôcka pre komunistických agitátorov, aby vedeli patrične vysvetliť prečo došlo k takémuto postupu v súdnictve s tromi veľkými biskupmi:

„Proces proti biskupom Vojtaššákovi, Buzalkovi a Gojdičovi, týmto trom stĺpom reakčnej cirkevnej hierarchie, má veľký význam v našom úsilí o upevnenie nášho ľudovodemokratického štátu a v našom zápase o mier. Proces odhalil a plne dokázal ťažké zločiny obvinených biskupov a osvetlil metódy boja reakčnej cirkevnej hierarchie a Vatikánu proti nášmu štátu, proti táboru mieru na čele s ZSSR.

Je preto dôležité, aby pracovníci a prívrženci obrodového Národného Frontu vedeli na základe bohatého procesného materiálu širokým vrstvám nášho obyvateľstva správne osvetliť a vysvetliť, prečo boli títo traja biskupi súdení, aký význam má ich odhalenie a zneškodnenie a aké sú úlohy a povinnosti všetkých statočných občanov v práci za upevnenie štátu a v boji za mier. Je tiež potrebné, aby vedeli aktívne čeliť nesprávnym názorom alebo zlomyseľným verziám, ktoré sa môžu v súvisi s procesom vyskytnúť.

Predovšetkým k otázke, prečo boli biskupi Vojtaššák, Buzalka a Gojdič súdení?

Pre svoju rozvratnícku, protištátnu, špiónsku činnosť, ktorú pod ťarchou dôkazov pred súdom aj v plnom rozsahu verejne priznali. Táto činnosť nemala nič spoločné so záujmami Cirkvi a náboženstvom. Práve naopak – bola v rozpore s náboženskými a cirkevnými zásadami a s príkazmi kresťanskej vierouky. Obvinení potvrdili pred súdom, že si boli vedomí toho, že v ľudovodemokratickom Československu nik neohrozuje náboženský život. Oni však zneužívali náboženstvo a svoje vysoké cirkevné hodnosti na huckanie veriaciach proti štátu na terorizovanie kňazstva k protištátnej činnosti a na maskovanie svojej rozvratnej a vyzvedačskej práce.[...]. Obvinení rákali s tým, že vysoké cirkevné hodnosti im dovoľujú a umožňujú beztrestne porušovať platné zákony republiky a páchať najťažšie zločiny. Domnievali sa, že tieto zločiny ostanú utajené medzi hrubými múrmi biskupských rezidencií. No, prirodzene, nijaký štát nemôže v takej činnosti nečinne prizerať. Orgány ľudovej moci našli v biskupských rezidenciách tajné archívy, ktoré pomohli do najmenších podrobností odhaliť zločiny obvinených. Biskup Gojdič premenil svoju rezidenciu vo fabriku na výrobu falošných dokumentov pre banderovských banditov, ktorí lúpili a zbíjali veriaci ľud východného Slovenska.[...]. Tento dôkazový materiál, doplnený svedeckými výpoveďami, usvedčoval vlastizradných biskupov. Len pod ťarchou týchto usvedčujúcich dôkazov doznávali a doznali obvinení svoje zločiny.[...]. Exkomunikačnou akciou, v rámci ktorej stíhajú aj najvyššími cirkevnými trestami občanov a kňazov za činnú účasť na výstavbe republiky, zašli obvinení tak ďaleko, že sa v podstate pokúšali uvaliť cirkevnú kliatbu na budovanie ľudovodemokratického štátu, že trestali a zatracovali občanov Československej republiky len za to, že budujú a zveľadujú svoju vlasť. Bola to otvorená vlastizrada a otvorené povzbudzovanie k vlastizrade, ktorá pravda narazila na uvedomelý odpor ľudu

a širokých kruhov duchovenstva. Ako ďaleko zašiel Vatikán a v jeho službách obvinení biskupi v organizovaní podvratnej činnosti proti nášmu štátu, o tom svedčia „tajné fakulty.“ [...] Podľa „tajných fakúlt“ ustanovovali konšpiratívne svojich zástupcov a budovali tajnú ilegálnu sieť v lone cirkvi. Biskup Gojdič si určil dokonca i náhradníkov!

Obvinení biskupi vkladali všetky svoje nádeje do novej vojny. Do imperialistickej krvavej vojny proti nášmu štátu, proti nášmu ľudu.[...].

S čertom a diablom sa spájali, len aby udržali, len aby zachránili tieto panské vykorisťovateľské poriadky. S čertom a diablom sa spájali, aby potom v našej republike povalili vládu oslobodeného ľudu. No ľud zmietol pánov a vykorisťovateľov. Pevným krokom kráča vpred na ceste k víťazstvu šťastného, spravodlivého, socialistického života v našej vlasti. A na tomto šlachetnom diele činne sa zúčastňujú i masy ľudu a štátu verejného duchovenstva. Preto je rozsudok Štátneho súdu opravdivým verdiktom ľudu“ (Letz, 2001, Boli traja. 50 rokov od politického procesu so Slovenskými katolíckymi biskupmi, s. 44 – 72).

Obdobie zostrenej izolácie v tomto väzení sa skončilo dňom 10. decembra 1951 a nasledujúci deň bol otec biskup už vo väzení v Leopoldove. Z väznice v Leopoldove sa nám zachovali rôzne svedectvá o biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi. Počas pochodu, ktorý mali väzni dovolené po raňajkách, sa ho raz istý dozorca spýtal, čím je. Keď mu otec biskup povedal, že je gréckokatolíckym biskupom, nariadil mu robiť 50 dreprov. Pri cvičení to pre telesnú vyčerpanosť nedokázal urobiť, preto spadol a nato ho dozorca s veľkým krikom začal kopáť vojenskými čizmami. Dňa 18. decembra 1956 podal otec biskup na Generálnu prokuratúru v Prahe podnet na revíziu jeho trestnej činnosti. Po štyroch mesiacoch dostal odpoveď z Krajskej prokuratúry v Bratislave, ktorej vec odstúpili z Prahy, že po preskúmaní veci neboli zistené dôvody k prípadnému konaniu o obnovu. Vzápätí otec biskup napísal žiadosť na ÚV KSČ do Prahy o prepustenie z výkonu trestu z dôvodu staroby a choroby, ale znova bezúspešne.

Nasledovalo ešte jedno a posledné jeho premiestnenie z väznice. Dňa 12. decembra 1957 prichádza do väznice v Leopoldove a tu dostáva známe väzenské číslo 681. Na chvíľu s biskupom Pavlom Gojdičom si spomína i jeho väzenský lekár Anton Neuwirth:

„Keď sme ho prijímali do nemocnice, stav sa mu zhoršil podľa našich vyšetrení mal rakovinu brušnej slinivky. Podľa predpisov ak bol pacient nevyliciteľne chorý, mal byť prepustený, pretože trest už strácal zmysel. Napriek tomu to nedovolili.“

Náplňou práce biskupa Gojdiča počas pobytu vo väzení bolo driapanie peria, lepenie vrecúšok, lepenie zástaviek prvomájových sprievodov, čistenie cibule, zašívanie deravých vriec a podobne. Tieto práce sa dnešnému človeku zdajú niekedy až priveľmi všedné, ľahké a zábavné. V skutočnosti boli denné normy stanovené tak vysoko, že málokto z väzňov ich mohol splniť. Za nesplnené normy prišli sankcie – znížené prídely stravy a väzba na samotke. Navyše išlo o prácu vyžadujúcu si zručnosť, ktorá sa s jej množstvom rýchlo otupila. Prsty mu často krvácali a do pľúc mu prenikali i malé čiastočky peria. Práca sa preto stala každodenným stresom, neznesiteľným utrpením a príťažou.

Pobyt vo väzení prinášal aj duševné utrpenie, ktoré bolo často bolestivejšie a dlhodobejšie ako fyzická bolesť. Vo väznici v Leopoldove boli bohoslužby a spoločné modlitby pod hrozbou trestu zakázané. Ani najväčšie sviatky Veľká noc či Vianoce sa často nesmeli spomínať. Biskup Gojdič však využil každú vhodnú chvíľku, aby odslúžil službu Božiu. Služba Božia sa konala buď priamo vo väzenskej cele alebo v čitárni. Zúčastnil sa jej len naj dôvernejší okruh väzňov. Navonok vyzeralo všetko tak, ako keby sa nič nedialo. Účastníci bohoslužby buď sedeli alebo sa prechádzali, aby zakryli biskupa. Biskup Gojdič sedel na stoličke tvárou k stene a modlil sa. O chvíľu vstal, pristrčil stoličku k stene, na ktorej bola zavesená skrinka s jeho osobnými vecami. Potom akoby niečo v skrinke upravoval. Vtedy účastníci vedeli, že si otec biskup pripravuje obetné dary – smidku chleba a rozmôčené hrozienka. Presný okamih

premenenia a pozdvihovania sa nedal určiť, no keď sa biskup znova usadil na stoličke, spoluväzni vedeli, že ten okamih práve prebehol. Obrad bol jednoduchý, no plný vznešenosti a mnohým pripomínal časy prvých kresťanov. Podobne jednoduchý bol aj obrad tajnej kňazskej vysviacky. Nevieme koľko mužov prijalo kňazskú vysviacku z rúk biskupa Gojdiča. Jedným z nich bol páter Jaroslav Pilík, SJ - bohoslovec odsúdený na 16 rokov väzenia. V leopoldovskej väznici tajne vstúpil do Spoločnosti Ježišovej a 26. decembra 1958 tu z rúk biskupa Gojdiča prijal kňazskú vysviacku. Do väznice v Leopoldove biskupovi pri príležitosti jeho sedemdesiatin došiel pozdravný telegram od samotného Svätého Otca Pia XII., aby ho posilnil na duši a ubezpečil, že Katolícka cirkev na neho nezabúda vo svojich modlitbách.

Počas pobytu otca biskupa v Leopoldove bolo vidno, že jeho zdravotný stav sa veľmi zhoršuje. Lekárska správa z 10. februára 1960 píše o podozrení na vred žalúdka a prípadný nádor. Po opakovanom vyšetrení ho úradný lekár ministerstva vnútra poukázal do Štátnej nemocnice v Brne na klinické vyšetrenie a započatie liečby. V Brne podozrenie nepotvrdili, ale vyslovili podozrenie na rakovinu pľúc. Po návrate z Brna bolesti neustupovali a tak sa otec biskup stal pacientom nemocnice v Leopoldove. Tu sa stretol s väzňom Františkom Ondruškom, ktorý bol potom pri jeho smrti. Z čias pobytu v Leopoldove, krátko pred smrťou, otec biskup Pavol požiadal spoluväzňov, aby ho vyviezli na väzenský dvor, aby mohol poslať požehnanie svojim duchovným a veriacim. Medzi tými, ktorí boli v tom čase na dvore bol prítomný aj jeho pomocný biskup Dr. Vasil' Hopko. Len čo uvidel medzi prichádzajúcimi väzňami biskupa Hopku, vstal a šepkal formulu požehnania. Biskup Hopko spomína, že toto požehnanie zostalo s ním počas celého jeho života.

O pobyte biskupa Gojdiča vo väzení vydali mnohí spoluväzni krásne svedectvá. Napríklad František Ondruška si spomína takto:

„Obdivovali sme ho. Jeho veľkosť bola v jeho nevyjadriteľnej skromnosti, pokore a v skutočnom detinskom vzťahu s Bohom. Chatrná telesná stavba, jeho oči a celá tvár prežrádzali strašné utrpenie, no z jeho úst sme nikdy nepočuli slovo sťažnosti. Až do konca svojho života prechovával nesmiernu lásku k svojim kňazom a veriacim. S vďačnosťou spomínal na jednotlivých kňazov, na cirkevné slávnosti a s nadšením hovoril o dôvodoch jednoty gréckych katolíkov s rímskou cirkvou.“ Vo väzenskej nemocnici sa konala kontrolná návšteva úradného lekára Ministerstva vnútra. Na každej izbe úradnú kontrolu sprevádzal príslušný lekár – väzeň, ktorému bola izba zverená. Na izbe číslo dva to robil Dan. Keď prišli k lôžku väzňa Gojdiča, Dan ho úctivo predstavil úradnému lekárovi: *„Toto je pán biskup Gojdič z Prešova.“* Tento lekár zaujal nanajvýš úctivú pózu a s úsmevom biskupovi povedal: *„Tak, excelencia, som rád, že som prvý, ktorý vám to môže povedať. V najbližších dňoch idete domov. Vzhľadom na váš zdravotný stav sa vám trest prerušuje. O veci je už rozhodnuté, čaká sa iba na formálnu právoplatnosť rozhodnutia.“* Táto reč rozbúrila pokojnú hladinu biskupovho srdca, vznietila nádeje a túžby po živote na slobode.

Ak človek sám u seba alebo u iných nemôže zmeniť počínanie udalostí, má trpezlivo znášať ich priebeh, kým Boh nerozhodne inak.

František Ondruška spomína na to obdobie takto: *„Práve ja som mohol povedať túto radostnú správu pomocnému prešovskému biskupovi Vasil'ovi Hopkovi, ktorý v tom čase tiež bol hospitalizovaný na izbe číslo päť. Bol som však veľmi prekvapený, keď biskup Hopko označil moju informáciu za nepravdivú. Doslova mi povedal: «On nemôže ísť domov. On musí zomrieť tu, vo väznici.» Nerozumel som tomu. Na vysvetlenie uviedol skutočnosť, že pred časom o trojici slovenských cirkevných hodnostárov Terézia Neumannová z Konnesreuthu povedala: «Jeden z týchto troch bude mučeníkom Cirkvi,» i keď presne neoznačila, ktorý z nich. Medzi tými troma mala byť i osoba biskupa Gojdiča. Ale dvaja v tom čase už boli mŕtvi, tak jej predpoveď sa vzťahovala iba na neho.“* Biskup Gojdič neskrýval pred svojím ošetrovateľom ani lekárom predtuchu smrti, pocit, že nastávajúce dni sú už poslednou etapou

jeho života. Aj oni boli tej mienky, ale so svojím drahým pacientom radšej o tom nehovorili. Za daných okolností robili všetko, čo mohli, aby trochu zmiernili bolesti a predĺžili život tomuto všetkým takému drahému človekovi, ktorého telesnú schránku ničila nevyliciteľná choroba. Biskup Gojdič sa vždy modlil za šťastnú smrť. Neustále ho prenasledovala myšlienka na náhlu smrť jeho predchodcov biskupov Jána Vályiho, Štefana Nováka a Dionýza Nyaradiho. Preto sa každý deň modlil za milosť, aby mal pri svojej smrteľnej posteli katolíckeho kňaza a mohol prijať sväté sviatosti. Nebeský Otec mu spovedníka pripravil. Jeho modlitby boli vypočuté. Bol ním český katolícky kňaz otec Alojz Vrána, ktorý trpel na ťažkú cukrovku. Vždy, keď sa mu zhoršil cukor okamžite ho brali do nemocnice a určili ho do biskupskej izby. Uvidiac otca Alojza, biskup Gojdič radostne zvolal: „*Boh ťa sem poslal Alojz!*“ Podľa svedectva otca Vránu, sa biskup u neho vyspovedal a poslednýkrát prijal sväté prijímanie na sviatok svätého Cyrila a Metoda, 5. júla 1960. Biskup Gojdič sa tiež modlil za milosť zomrieť v deň svojich narodenín, 17. júla. To sa mu tiež splnilo. Krátko pred polnocou, 16. júla, poprosil spolubývajúceho Ondrušku, aby mu pomohol na záchod. Po návrate sa na svojho pomocníka vďačne usmial a zrazu sa zrútil na svoju posteľ. Krátko nato zomrel. Privolaný lekár už len konštatoval smrť.

Biskup Pavol Gojdič vo svojej jednoduchosti počas neoprávneného pobytu vo väzení poskytoval všetkým mnoho možností nahliadnuť do svojho života. Jeho veľkosť spočívala v nevyjadriteľnej skromnosti, pokore a v skutočne detinskom vzťahu k Bohu. Chatrná telesná stavba, jeho oči a celá tvár prezrádzali strašné utrpenie, no z jeho úst sme nikdy nepočuli ani len jediné slovo sťažnosti. Na otázky, či ho niečo bolí, odpovedal s úsmevom: „*Mám strašné bolesti*“. S blížiacim sa koncom života, keď sa stupňovali jeho bolesti, spôsobené zákernou chorobou, často sa na mňa obracal – píše znova pán Ondruška – s otázkou prednesenou tónom krajnej dôvernosti: „*Čo myslíš, Ferko dokedy sa ešte budem trápiť?*“ A bez meškania pokračoval: „*Ale viem, povieš mi, dokiaľ to bude Božia vôľa. Dobre, dobre je to tak, veď ja budem trpieť.*“

S nadšením hovoril o dôvodoch jednoty gréckych katolíkov s Rímskou cirkvou. Niet ani najmenej pochybnosti o tom, že biskup Gojdič je mučeníkom tejto vernosti.

„Je dokonané.“ (Jn 19,30)

„Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.“ (Lk 23,46)

„Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu.“ (Jn 12,24)

Otec biskup Gojdič zomrel podľa správy 17. júla 1960 o 00.20 hod. v NPT Leopoldove. Pochovaný bol na príkaz náčelníka NPT Mozolu, dňa 19. júla 1960 v skorých ranných hodinách na väzenskom cintoríne v Leopoldove.

Proces s tromi biskupmi J. Vojtaššákom, M. Buzalkom a P. Gojdičom bol po procese s J. Tisom a spol. vzhľadom na rozsah prípravy, propagačné vyžitie, vnútropolitický a zahraničnopolitický dosah najvýznamnejším politickým procesom v povojnovom Slovensku (Potáš, Dar lásky, 1999, s. 288-290).

1.4 Dielo blahoslaveného biskupa – mučeníka Petra Pavla Gojdiča

Rodinná atmosféra, v ktorej otec biskup Pavol Gojdič vyrastal bola preniknutá hlbokou úctou jedného k druhému, disciplínou a zmyslom pre poriadok, skutočnou rodinnou láskou a dobroprajnosťou ku všetkým ľuďom. Na povznesenie náboženského života v diecéze mali veľký podiel mužské a ženské rády, kongregácie a rehole, ktoré aj na podnet otca biskupa prišli pôsobiť do Prešovskej diecézy. Mnohé aj jeho pričinením a s jeho podporou mohli v diecéze vykonávať svoje poslanie a rozširovať svoje pôsobenie.

V roku 1928 povolal biskup Pavol Gojdič do Prešova Sestry služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie kongregáciu z Ľvova na Ukrajine. Neskôr otec biskup kúpil pozemok pri nemocnici v Prešove a dal pre ne vystavať kláštor. Základný kameň sirotinca, za ktorý neskôr zodpovedali, vysvätil 11. septembra 1932. Biskupov podiel na založení diecézneho sirotinca bol značný. Už roku 1927 vyzval veriacich prípisom k milodarom na prešovský sirotinec. Do novej budovy sirotinca vstúpili Sestry služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie 1. mája 1934. Do užívania bol však odovzdaný až roku 1935, keď sa brány sirotinca otvorili. Sestry služobnice si založili pri diecéznom sirotinci noviciát. Okrem toho viedli tu Spolky svätej Anny, ktoré sa zaoberali duchovnou činnosťou nemajetného obyvateľstva napríklad slúžok. V roku 1938 Sestry služobnice nepoškvrnenej Panny Márie prevzali nový dom v Michalovciach, kde založili internát pre dievčatá a materskú škôlku. V roku 1940 vznikol ich nový dom v Trebišove, v roku 1942 v Ľutine a v roku 1945 odišlo niekoľko sestier do Uherského Hradišťa. Ďalšia zo ženských reholí, ktoré pôsobili v Prešovskej diecéze, boli Sestry rádu Svätého Bazila Veľkého (Baziliánky). Tieto pomáhali pri výchove mladých dievčat. Pre ich potrebu zakúpil biskup Pavol Gojdič novú budovu na Francisciho ulici č. 19 v Prešove, kam sa presťahovali 31. augusta 1929. Internát sa viackrát rozširoval. Otec biskup podporil činnosť internátu aj finančne. V roku 1938 bol v Medzilaborciach založený kláštor pre sestry baziliánky. Baziliánky vyučovali na ľudovej škole, starali sa o výzdobu a poriadok v chráme. V roku 1945 otvorili svoj dom aj v Sečovciach, kde vyučovali na meštianskej škole a viedli detskú škôlku. V tom istom roku prevzali aj prácu v Stropkove, kde žili siroty vojakov z I. svetovej vojny.

Z mužských reholí sa usadili v Prešovskej diecéze najskôr Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa, populárne nazývaná redemptoristi. Roku 1921 prišli na východné Slovensko dvaja redemptoristi. Najprv sídlili v kláštore v Stropkove. Otec biskup napísal 18. januára 1947 a viackrát zopakoval výzvu k veriacim Prešovskej a Mukačevskej diecézy, aby prispeli na výstavbu pripravovaného chrámu redemptoristov v Stropkove. Roku 1931 bol založený kláštor v Michalovciach, ktorý sa stal misijným centrom. Tretí kláštor redemptoristov vznikol v Sabinove 23. marca 1946 a otec biskup ho vysvätil 19. júna 1946. Činnosť otca biskupa bola spätá i s príchodom baziliánov do Trebišova. Ich kláštor vysvätil 2. júla 1944. V Prešove bola slávnostná vysviacka kláštora baziliánov 25. októbra 1947. Vykonal ju biskup Pavol Gojdič a pomocný biskup Vasil' Hopko (Barriová – Blašková, Pavol Gojdič, OSBM gréckokatolícky biskup (1888 - 1960), 1998, s. 20 – 22).

Obetavý zrak biskupa Pavla Gojdiča si hneď všimol ťažké podmienky života jednoduchých dedinských dievčat čo prišli za chlebom do mesta ako slúžky, kde vykonávali podradné domáce práce u zámožnejších ľudí, hlavne v židovských rodinách. Za účelom podpory ich sociálneho zázemia biskup Pavol Gojdič založil Krúžok svätej Anny. Na obranu takýchto dievčat vydal biskup Pavol svoje biskupské nariadenie, v ktorom bolo zahrnuté:

1. Farári sú povinní podávať informáciu, u koho slúžia dievčatá z ich farností a ako sa im darí.
2. Pre slúžky sa zakladá krúžok svätej Anny, ktorého úlohou bude:
 - a) brániť ich práva a zaslúžený plat,
 - b) brániť ich česť, ak je niektoré z dievčat vystavené nebezpečenstvu hriechu. Takéto dievča vziať z nebezpečného prostredia a na jej miesto dať také, ktoré by v prípade potreby vedelo aj vlastnoručne brániť svoju česť a právo,
 - c) naučiť dievčatá všetkému, čo má dievča vedieť pred manželstvom – ručné práce, varenie a pečenie, racionálne pranie a udržiavanie poriadku a hygieny domu,
 - d) vychovávať z členiek krúžku dobré a praktické gréckokatolíčky, umožniť im poznať základy duchovného života, morálne zásady, krásu nášho obradu, naučiť

zúčastňovať sa utierni, večierní, svätých liturgií a naučiť ich pekne spievať zo zborníka.

Biskup Pavol Gojdič svojou charitatívnou pomocou zachránil celú Prešovskú gréckokatolícku cirkev od hladu a hroznej epidémie, ktorá už v niektorých lokalitách začala prepukávať najmä počas druhej svetovej vojny. Svojou dobročinnosťou dosvedčil, že naozaj kráča v šľapajach sv. Bazila Veľkého, ktorý bol otcom utláčaných, chudobných a opustených. Oprávnené si zaslúžil pomenovanie otec sirôt a chudobných. Toto treba zdôrazniť najmä preto, lebo neskôr v bratislavskom súdnom procese, sa ho nehanbili obžalovať, že sa nezaujímal o drobný ľud, nenávidel ho a že bol nepriateľom chudobných robotníckych más (Dancák, 2003, Raduj sa, blažený Pavol, s. 19).

Aby nebol nedostatok materiálnych prostriedkov na poli duchovnom, prešovskí biskupi zakladali biskupské fondy. Z fondov sa každý rok vyberali úroky, ktoré sa použili na rôzne charitatívne ciele, medzi tie fondy patrili:

- fond pre siroty a vdovy po kňazoch a pre ich nevydaté dcéry,
- fond pre školskú mládež, najmä pre materiálne slabých s výborným prospechom,
- fond pre vdovy, siroty a opustené deti,
- fond pre chudobné cerkvi,
- fond pre chudobných duchovných,
- fond pre blaho biskupstva
- fond tzv. večných svätých liturgií v celom Prešovskom biskupstve, z ktorého úroky sa

rozpisovali na farnosti, aby sa sväté liturgie každoročne odbavovali podľa zámerov darcov a mnohé iné fondy.

Všetky tieto fondy predstavovali takmer 10 miliónov korún, ktoré komunisti vyrabovali a použili na svoje ciele. Po navrátení slobody Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1968 z privlastnených peňazí nevrátili biskupstvu nič. Týmto sociálnymi výpomocami ho právom už za života ľudia pomenovali biskupom zlatého srdca a otca sirôt a chudobných (Potáš, Dar lásky, 1999/

2 Katechizácia blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča v pedagogickom procese výučby náboženskej výchovy

Vo význame slova katechizácia je spôsob komunikácie medzi osobami z ktorých jedna hlása Božie slovo a prijateľným spôsobom oslovuje inú osobu alebo dav. Prijímajúca osoba akceptuje rozoberanú tému a v dialógu odpovedá na dané otázky a prijateľným spôsobom sa stotožňuje s hlásaním Božieho slova alebo Božích tajomstiev /dogiem/.

2.1 Práca s textom katechizácie na dané témy

Téma: Konáme dobré skutky

Prečítajú text učiteľ alebo žiaci:

Rodinná atmosféra, v ktorej otec biskup Pavol Gojdič vyrastal bola preniknutá hlbokou úctou jedného k druhému, disciplínou a zmyslom pre poriadok, skutočnou rodinnou láskou a dobroprajnosťou ku všetkým ľuďom. Na povznesenie náboženského života v diecéze mali veľký podiel mužské a ženské rády, kongregácie a rehole, ktoré aj na podnet otca biskupa

prišli pôsobiť do Prešovskej diecézy. Mnohé aj jeho pričinením a s jeho podporou mohli v diecéze vykonávať svoje poslanie a rozširovať svoje pôsobenie.

V roku 1928 povolal biskup Pavol Gojdič do Prešova Sestry služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie kongregáciu z Lvova na Ukrajine. Neskôr otec biskup kúpil pozemok pri nemocnici v Prešove a dal pre ne vystavať kláštor. Základný kameň sirotinca, za ktorý neskôr zodpovedali, vysvätil 11. septembra 1932. Biskupov podiel na založení diecézneho sirotinca bol značný. Už roku 1927 vyzval veriacich prísomou k milodarom na prešovský sirotinec. Do novej budovy sirotinca vstúpili Sestry služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie 1. mája 1934. Do užívania bol však odovzdaný až roku 1935, keď sa brány sirotinca otvorili. Sestry služobnice si založili pri diecéznom sirotinci noviciát. Okrem toho viedli tu Spolky svätej Anny, ktoré sa zaoberali duchovnou činnosťou nemajetného obyvateľstva napríklad slúžok. V roku 1938 Sestry služobnice nepoškvrnenej Panny Márie prevzali nový dom v Michalovciach, kde založili internát pre dievčatá a materskú škôlku. V roku 1940 vznikol ich nový dom v Trebišove, v roku 1942 v Lutine a v roku 1945 odišlo niekoľko sestier do Uherského Hradišťa. Ďalšia zo ženských reholí, ktoré pôsobili v Prešovskej diecéze, boli Sestry rádu Svätého Bazila Veľkého (Baziliánky). Tieto pomáhali pri výchove mladých dievčat. Pre ich potrebu zakúpil biskup Pavol Gojdič novú budovu na Francisciho ulici č. 19 v Prešove, kam sa presťahovali 31. augusta 1929. Internát sa viackrát rozširoval. Otec biskup podporil činnosť internátu aj finančne. V roku 1938 bol v Medzilaborciach založený kláštor pre sestry baziliánky. Baziliánky vyučovali na ľudovej škole, starali sa o výzdobu a poriadok v chráme. V roku 1945 otvorili svoj dom aj v Sečovciach, kde vyučovali na meštianskej škole a viedli detskú škôlku. V tom istom roku prevzali aj prácu v Stropkove, kde žili siroty vojakov z I. svetovej vojny.

Z mužských reholí sa usadili v Prešovskej diecéze najskôr Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa, populárne nazývaná redemptoristi. Roku 1921 prišli na východné Slovensko dvaja redemptoristi. Najprv sídlili v kláštore v Stropkove. Otec biskup napísal 18. januára 1947 a viackrát zopakoval výzvu k veriacim Prešovskej a Mukačevskej diecézy, aby prispeli na výstavbu pripravovaného chrámu redemptoristov v Stropkove. Roku 1931 bol založený kláštor v Michalovciach, ktorý sa stal misijným centrom. Tretí kláštor redemptoristov vznikol v Sabinove 23. marca 1946 a otec biskup ho vysvätil 19. júna 1946. Činnosť otca biskupa bola spätá i s príchodom baziliánov do Trebišova. Ich kláštor vysvätil 2. júla 1944. V Prešove bola slávnostná vysviacka kláštora baziliánov 25. októbra 1947. Vykonal ju biskup Pavol Gojdič a pomocný biskup Vasiľ Hopko (Barriová – Blašková, Pavol Gojdič, OSBM gréckokatolícky biskup (1888 - 1960), 1998, s. 20 – 22).

Vysvetlenie neznámych slov: Žiaci sledujú čítaný text a na papier napíšu neznáme slová, ktorým nerozumejú. Takýmto spôsobom sa postupne učiteľ pripravuje k daným cieľom a usmerní chápanosť žiakov.

Kognitívny cieľ: Opísať prínos, hodnotu dobrého skutku.

Afektívny cieľ: Nadchnúť sa pre konanie dobra.

Psychomotorický cieľ: Vytvoriť ponuku dobrých skutkov v prostredí triedy, školy.

Postup práce:

1. spoločne sa prežehnajú a pomodlia modlitby Otče Náš, Zdravas Mária, Verím v Boha, Desatoro Božích prikázaní,
2. oboznámenie sa s priebehom hodiny,
3. daný text dá čítať žiakovi,
4. prečítaný text sa rozoberie na ciele hodiny,

5. rozhovor - rozobrané ciele zrealizujeme tak, že sa so žiakmi rozprávame a vypytujeme sa čo a ako by reagovali a postupovali vo svojom postoji, alebo byť stotožnený s danou osobou, ako by som reagoval,

6. v prílohe je prezentácia, ktorá ma napomôcť žiakom stotožniť sa s osobou blahoslaveného biskupa a učiteľovi napomôcť taktiež pri oboznamovaní žiakov s danou témou prezentácie. Prezentáciu prezrieť spolu so žiakmi a zahĺbiť sa do obdobia komunistického režimu,

7. žiakov po sledovaní prezentácie intuitívne navodiť vnímaním na potrebu asertívnej komunikácie medzi sebou navzájom. Vytvoriť dvojice a dať im témy realizácie ako pomôcť kamarátovi keď ma požiada o pomoc. Žiaci majú samy vymyslieť o akú pomoc pôjde a ako budú reagovať.

8. krátke scénky dvojíc zrealizujeme a po ich prevedení v triede vyhodnotiť medzi všetkými žiakmi, kde si všimli asertívne konanie,

9. po vykonaní krátkych scénok spoločne vyhodnotiť najlepšiu scénu a zopakovať si základnú myšlienku hodiny.

Hlavné myšlienky a body: Priateľ, láska, pomoc.

Vyhodnotenie: Hodinu vyhodnotiť čiastočne v určitých bodoch verbálne, tak aby došlo k motivácii žiakov počas celej hodiny. Známkou ohodnotiť napr. tri motivačné a príkladné pomoci kamarátom.

2.2. Podobné témy z katechéz blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča

De Deo uno - Primárnym predmetom našej viery je Boh jediný a trojjediný. To je katolícka viera, že sa klaníme jedinému Bohu v Trojici a Trojicu v jednote uctieваме. Pavol Gojdič zdôrazňoval, že veriaci majú veriť, že Boh je len jeden.

Biskup Pavol vo vrúcnej dôvere v jediného Boha podáva svojim veriacim 10 stručných bodov ako majú žiť a byť šťastní. Sú to:

1. Myslieť na svoju dušu.
2. Posledný súd.
3. Čím naplniť svoj pozemský život.
4. Chrániť sa smrteľného hriechu.
5. Nemať hnevnička.
6. Nekradnúť.
7. Vernosť viere a obradu.
8. Dodržiavať hlavné prikázanie.
9. Nieť svoj kríž – nereptať.
10. Modlitba a Eucharistia.

Dáva odkaz: «aby sa milovali navzájom,» (Jn 15,12) «tak ako Boh miloval tento svet.» (Ján 3,16) Viera je dar Boží. Biskup Pavol Gojdič už v rokoch svojho života vycítil smer, ktorým napredujú veriaci ľudia, slabosťou vo viere v jediného Boha schádzajú na cestu hriechu a tak sa podriaďujú ľahkovážnosti vo viere a v zásadách. V tomto duchu sa biskup Pavol Gojdič prihovára a dáva upozornenia na problémy vtedajšej doby, hlavne novotárstvo. Vidí vo svete veľkú zlobu, nenávisť, hriechne novotárstvo. Vyjadruje smútok nad tým, čím všetkým si ľudia krmia svoju dušu. Preto biskup Pavol Gojdič vyzýva na veľkú ostražitosť k týmto novým smerom. Snaží sa o vštepenie lásky do srdca ku svojej národnosti, Gréckokatolíckej cirkvi. Prízvukuje, že najväčšie bohatstvo i sila nie je v zlate, peniazoch, ale v pracovitosti, v učenosti, morálke a čestnosti (Pacák, 2008, Pastoralná služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa, s. 133).

Hlavná myšlienka: Najväčšie bohatstvo i sila nie je v zlate, peniazoch, ale v pracovitosti, v učení, morálke a čestnosti.

Forma hodiny: Viest žiakov k triezvému pohľadu na život a jej hodnoty – rozhovor, osobné názory, beseda.

Boh je láska - V dogmatickej teológii sa poukazuje na to, že Boh je láska, latinsky caritas, amor universalis. Zosobnená láska dáva seba samého a všetko, čím je iným. Božia prirodzenosť má štruktúru lásky. Biskup Pavol Peter Gojdič často poukazoval, že Boh je láska. Vianoce boli pre neho sviatkami lásky. O Božej láske nám hovorí betlehemska maštaľ a jasle. „*Boh je láska*,“ (1 Jn 4,17) preto Boh všetko koná z lásky (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, 2004, s. 94 – 95).

„*Boh je láska, a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.*“ (1 Jn 4,16) „*Boh však rozlieva svoju lásku v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorý je nám daný,*“ (porov. Rim 5,5) teda prvým a najpotrebnejším darom je láska, ktorou milujeme Boha nadovšetko a blížneho kvôli nemu. Aby láska naozaj rástla v duši ako dobré semeno a prinášala ovocie, každý veriaci má rád počúvať slovo Božie a pomocou milosti Božej uskutočňovať vôľu Božiu, často pristupovať k sviatostiam, najmä k svätému prijímaniu a zúčastňovať sa na posvätných úkonoch, ako aj vytrvalo sa venovať modlitbe, sebazapieraniu, činnej bratskej službe a cvičeniu sa vo všetkých čnostiach. „*Láska totiž ako spojivo dokonalosti a splnenie zákona*“ (porov. Kol 3,14; Rim 13,10) usmerňuje všetky prostriedky posväcovania, stvárnjuje ich a privádza k cieľu. Preto pravý Kristov učeník sa vyznačuje láskou k Bohu, ako aj k blížnemu. Prejav jednoduchej lásky učil biskup Pavol aj svojich veriacich založením Spoločnosti svätého prestola, ktoré založil už za pôsobenia v Užhorode. Veriace ženy mali za úlohu udržiavať čistotu a poriadok v chrámoch. Jeho členkami boli prevažne inteligentné a vzdelané ženy, ktoré obetovali čas a schopnosti na dôstojnú ozdobu Božích oltárov. Činnosť týchto spoločností bola záslužná: oltáre boli vždy pekné, ligotali sa krásou a čistotou. Pri rekolekciách, ktoré dával členkám Spoločenstva svätého prestola, napomínal, aby v blízkosti Najsvätejšej Eucharistie, aj ony boli duchovne čisté a sväté.

Jeho najväčšou túžbou bolo zaviesť nepretržitú adoráciu Eucharistického Krista v Katedrálnom chráme svätého Jána Krstiteľa v Prešove a neskoršie aj v kaplnke Kláštora otcov baziliánov na Duchnovičovej ulici (Dancák, Blahoslavený biskup - mučeník Pavel Gojdič a jeho úcta k Eucharistii, 2006, s. 75).

Nábožné cvičenia: denné rozjímanie, ústna modlitba, úcta k Panne Márii, návšteva Najsvätejšej Sviatosti, spytovanie svedomia, častá spoveď, duchovné vedenie, duchovné cvičenia. Okrem eucharistickej obety a liturgie hodín nám Cirkev veľmi odporúča aj iné nábožné cvičenia, aby nás väčšmi podnietila denne sa usilovať o svätosť.

Je naozaj potrebné, aby vysluhovatelia posvätných vecí čo najusilovnejšie stvárnňovali v sebe evanjeliový príklad a čnosti Božského Vykupiteľa. Ale tak ako hmotný pokrm neživí, neudržiava a neposilňuje telesný život, ak sme ho dostatočne nestrávili a neasimilovali na podstatu nášho organizmu, ani kňaz nebude môcť žiť životom Božského Vykupiteľa, ani nadobudnúť vládu nad sebou a nad svojimi zmyslami, očistiť si dušu, zdokonaľovať sa v čnosti, a potom ani zastávať svoje sväté povinnosti verne, činorodo a plodne, ak nebude rozjímať a kontemplovať o tajomstvách Krista, ktorý je najvyšším a dovŕšeným vzorom dokonalosti a zdrojom nevyčerpatelnej svätosti (Pio XII., Menti Nostrae, In: <http://www.kbs.sk/?cid=1117034815> (06.07.2009).

Hlavná myšlienka: „Boh je láska, a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“
(1 Jn 4,16)

Forma hodiny: Naučiť sa rozímať nad Božou láskou praktickým spôsobom /meditácie,zamyslenia/.

De Deo trino - Kresťan má veriť, že jeden Boh je v troch osobách: Boh Otec, Boh Syn a Boh Duch Svätý.

Blahoslavený mučeník Pavol zakončil pastiersky list biblickým i liturgickým pozdravom: „Milosť nášho Pána Ježiša Krista, láska Otca a spoločenstvo Ducha Svätého nech je s vami všetkými.“ (2 Kor 13,13) (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 - 95).

Podľa slov biskupa Pavla, ktoré adresoval laikom je v nich veľká pomoc pri pastorácií a vo vedení veriacich vo viere.

„Každý laik má byť pred svetom svedkom vzkriesenia a života Pána Ježiša a znamením živého Boha. Všetci spolu a každý podľa svojich možností nech živia svet duchovným ovocím a nech v ňom šíria ducha, ktorým sú preniknutí tí chudobní, tichí a mierumilovní, ktorých Pán vyhlásil v Evanjeliu za blažených. Slovom, čím je duša v tele, tým nech sú kresťania vo svete“

„Deti našej matky svätej Cirkvi právom dúfajú v milosť vytrvania až do konca a v odmenu od Boha, svojho Otca, za svoje dobré skutky vykonané s jeho milosťou v spojení s Ježišom. / (KKC 2016)

Hlavná myšlienka: „Každý laik má byť pred svetom svedkom vzkriesenia a života Pána Ježiša a znamením živého Boha.“

Forma hodiny: Učiť sa ako byť nápomocný doma, v škole, vo farnosti a tak reprezentovať Ježiša Krista – kresba, maľba, modelovanie, rozprávanie.

Theologia creationis - Boh stvoriteľ nerozdelil ľudí na vyvolené skupiny a skupiny druhého stupňa. Človek sa skladá zo zmyslového tela rozumovej duše, ktorá je duchovná a nesmrteľná. Telo a duša sa spájajú do jednej prirodzenosti. Túto katolícku pravdu sa biskup Pavol snažil vysvetliť obrazom vtáka, ktorý lieta vtedy, keď má zdravé obidve krídla. Keď sa človek chce stať celým, dokonalým a užitočným, je povinný dva najväčšie Božie dary (telo a dušu) použiť podľa Božej vôle. Duša a telo majú byť vo vzájomnej harmónii. Človek so zdravou dušou bez zdravého tela je postihnutý a so zdravým telom bez zdravej duše (bez zdravého svetonázoru) potvorou. Telo bez Božieho Ducha nielenže neprináša výhodu, ale škodí a vrhá človeka do častej a večnej katastrofy. Duša človeka je nesmrteľná. Boh dal človekovi slobodnú vôľu. Diabol bojuje proti Kristovmu kráľovstvu. Boh a diabol začali bojovať, svätá Kristova Cirkev a vojny ateizmu – Rím a Moskva, ako dva nezmieriteľné fronty stoja proti sebe.

Hlavná myšlienka: Keď sa človek chce stať celým, dokonalým a užitočným, je povinný dva najväčšie Božie dary (telo a dušu) použiť podľa Božej vôle. Duša a telo majú byť vo vzájomnej harmónii.

Forma hodiny: Učiť sa formovať telo skrze Svätého Ducha /meditácie,úvahy, zamyslenia/.

Kristológia - V Ježišovi Kristovi je len jedna osoba, Kristus má dve prirodzenosti: Božskú a ľudskú. Je jeden a ten istý Syn, náš Pán Ježiš Kristus, dokonalý v božstve a dokonalý v človečenstve, opravdivý Boh a opravdivý človek, zložený z rozumovej duše i tela, jednej

podstaty s Otcom. Pred vekmi zrodený z Otca ako Boh, v posledných časoch narodil sa ako človek z Márie Panny, Bohorodičky. Krista je potrebné vyznávať v dvoch prirodzenostiach bez zmiešania, bez zmeny, bez rozdelenia a odlúčenia. Biskup Pavol pevne veril, že Boh vzal na seba ľudské telo a to pre našu spásu. Na Vianoce obdivujeme lásku vteleného Slova. Teológia Logosa je bohato prítomná v modlitebnej tradícii kresťanského východu. Ježiš Kristus je Bohočlovek, on svojou smrťou a vzkriesením poukazuje na to, že na našej zemi žil a zjavil seba samého Pán Boh (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 – 95).

V čase svojho pôsobenia v Prešove vo funkcii riaditeľa biskupskej kancelárie otec biskup Pavol Gojdič venoval svoj voľný čas apoštolátu medzi veriacimi. Srdce ho veľmi ťahalo k svojmu národu. Preto po porade s otcom Jozefom Ďulajom, vtedajším špirituálom a profesorom bohosloveckej fakulty, sa rozhodol svoj voľný čas zasvätiť misiám. Spolu s otcom Jozefom Ďulajom konali misie hlásajúc Kristovo evanjelium v dedinách Orlov, Čemerné, Ruská Nová Ves (Pacák, 2008, Pastorálna služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa, s. 95).

Hlavná myšlienka: „čo sa týka božstva a jednej podstaty s nami, čo sa týka človečenstva, vo všetkom nám podobný okrem hriechu.“ (Hebr 4,15).

Forma hodiny: Rozprávať o spôsobe boja a vzdorovitosti k hriechu.

Soteriológia - V soteriológii blahoslaveného Pavla sa objavuje náuka o zbožštení. V pastierskom liste je citovaný Cyril Alexandrijský, ktorý poukazuje na to, že súčasne Boh a človek, ktorý zjednotil v sebe tak rozličné prirodzenosti, urobil človeka účastným na Božej prirodzenosti. U blahoslaveného Pavla Gojdiča môžeme nájsť teóriu staurologickej lásky. Hriech zničil lásku k Bohu. Boh z lásky poslal svojho Syna, aby skrze kríž, ktorý zjavuje lásku, oživil našu lásku k Bohu. Blahoslavený Pavol konštatoval, že vzkriesenie Ježiša nám hovorí, že Kristova smrť na kríži nebola znakom jeho slabosti, ale heroickej trpezlivosti a nekonečnej lásky k nám. Smrť v jeho rukách bola zbraňou, ktorou zvíťazil nad peklom, smrťou a hriechom. Boží syn sa stal človekom, aby nás vykúpil od večného zatratenia. Pre blahoslaveného Pavla bol Ježiš Kristus Vykupiteľom sveta, ktorý preliat svojou najsvätejšiu krv za ľudské duše. Spasiteľ sveta zomrel za každého, každého vykúpil a povzniesol na dôstojnosť Božieho dieťaťa.

Biskup Pavol Gojdič vedomý si svojej zodpovednosti a tušiac blížiacu sa veľkú katastrofu II. svetovej vojny, predvídajúc jej veľké nebezpečenstvo, číhajúce na kňazov a veriacich, prihovára sa vo svojom pastierskom liste zo dňa 25. januára 1939 týmito slovami: [...]. „Žijeme v dobe nacionalizmu, šovinizmu a rasizmu, ktorá škodí všetkým utláčaným aj utláčateľom. Je tu čas, kedy sa rodia krivdy a nespravodlivosti a to všetko škodí aj Cirkvi.“ [...].

Biskup Pavol Gojdič kňazov vyzýval, aby sa chránili takého bludu, lebo prvoradé je myslieť na nebeské kráľovstvo. Aj Ježiš Kristus miloval svoj národ a to sme povinní zachovávať aj my. Kňazi nech sa držia primerane podľa života svätého apoštola Pavla.

Prosí všetkých kňazov, aby ako Kristovi učeníci držali sa pravej náuky, chránili sa rôznych prehmatov vo svojej nacionálnej i politickej situácii.

Vo svojom zmýšľaní, ktoré je pretavené aj do tohto pastierskeho listu, je už povedané to, čo potvrdí aj Druhý vatikánsky koncil v dekrété *Ad gentes*: „*Kresťania zhromaždení v Cirkvi zo všetkých národov, nelíšia sa od ostatných ľudí ani životosprievodom ani rečou ani politickými ustanovizňami, a preto majú žiť Bohu a Kristovi podľa počestných obyčají svojho národa.*

Ako dobrí občania pestujú pravú rodolásku, ale pritom nech sa načisto varujú rasovej nenávisti a prehnaného nacionalizmu a nech šíria všeobecnú lásku k ľudom.

Hlavná myšlienka: Boží syn sa stal človekom, aby nás vykúpil od večného zatratenia.

Forma hodiny: Ako sa ja správam k svojim blízkym – osobné vyjadrenia, svedectvá.

Mariológia – Biskup Pavol Gojdič bol veľkým ctiteľom Bohorodičky. V biskupskej kaplnke mal ikonu klokočovskej Božej Matky za prestolom, pred ktorou sa modlieval. Blahoslavený Pavol sa aktívne zúčastňoval na činnosti Mariánskej kongregácie. 14. októbra 1944 vyhlásil otec biskup v Prešovskej diecéze mariánsky rok. Podporoval prvé soboty v mariánskom duchu. Pre biskupa Pavla bola prečistá Panna Mária oporou v každom prežitom dni. Odovzdával veriacich pod milujúci plášť, ochranu prečistej Panny Márie. V roku 1931 sa aj v Prešovskej diecéze oslavovalo 1500 - ročné jubileum Efezského koncilu, kde bolo slávnostne vyhlásené to, že Mária je Bohorodička. V tento jubilejný rok sa mali slávnostnejšie sláviť sviatky Bohorodičky.

V pastierskom liste biskupi spomínajú úctu k Bohorodičke napr. v modlitbe „*Raduj sa Bohorodička,*“ v Apoštolskom vyznaní viery, v liturgiách. Mária je matkou Cirkvi, lebo ona ako presvätá Bohorodička je Kristovou Matkou.

Krásu východného obradu otec biskup Pavol Gojdič, OSBM, prezentoval pekne aj v zahraničí. V roku 1933 poprosil „Lurdský spolok“ v Prahe otca biskupa, či by sa neujal vedenia púte do Lúrd. Biskup Gojdič s návrhom súhlasil a spolu s ním sa tejto cesty zúčastnili: Mons. Emerich Sedlák, Dr. Ernest Homičko a aj niekoľkí kňazi. Ostatní účastníci púte boli Česi, rímskokatolíci, ktorých takto doprevádzal do cieľa púte gréckokatolícky biskup. Všade, kde biskup Gojdič slúžil sv. liturgiu, vyvolal veľký záujem o východný obrad. V meste Bordeaux navštívili účastníci zájazdú českú kolóniu. Cestou sa zastavili v Biaritzen na španielskej hranici, v slávnom prímorskom kúpeľnom meste. Nevynechali ani známe pútnické miesto La Sallete a cez Miláno, plní dojemov a duchovného povzbudenia z tejto dlhej cesty sa vrátili domov (Šturák, Otec biskup Pavol Gojdič, OSBM (1888-1960),

In: <http://www.gojdic.wbl.sk/Dokumenty.html> (12.07.2009).

Úctu k Matke Božej rozvíjal biskup Gojdič nie iba vo svojom osobnom živote, ale staral sa o rozvíjanie ďalších aktivít v úcte k Presvätej Bohorodičke vo svojej diecéze. Miestami úcty Matky Božej sú pútnické miesta. Prešovská diecéza je známa viacerými mariánskymi pútnickými miestami, aké sú Lutina, Krásny Brod, Klokočov, Levoča, Buková Hôrka, Rafajovce, Čirč. Málokto rá púť sa obišla bez prítomnosti otca biskupa Pavla Petra Gojdiča. Na týchto pútnických miestach kázal o Matke Božej, boli to také presvedčivé a dojemné kázne, že prítomní ronili slzy radosti a vracali sa z púte domov posilnení veľkou dôverou k Matke Božej.

Aby pritiahol mládež k uctievaniu Matky Božej, biskup Pavol Peter Gojdič kde len mohol, propagoval a rozširoval Mariánsku kongregáciu, pričom dbal, aby ju viedli najlepší duchovní. Často sa zúčastňoval zhromaždení členov kongregácie a aktívne sa zapájal do jej života. Sám otec biskup Gojdič bol veľkým ctiteľom Matky Božej. Svedčí o tom aj list, v ktorom upovedomuje kňazov a veriacich o tom, že organizácia „*Le Donne Italiane, Verona, Italia*“ začala akciu, ktorej cieľom je vyhlásenie dogmy o Nanebovzatí Panny Márie. Zároveň vyzýval kňazov, aby povzbudzovali veriacich v modlitbách.

Cez prechod ničujúcej vojnovéj búrky mal veriacich preniesť už vyššie spomínaný Mariánsky rok vyhlásený po skončení roku Eucharistie. Zámer bol jednoznačný odovzdať veriaci ľud i celú Cirkev pod ochranu Matky Božej: „*Cirkev právom preukazuje Preblahoslavenej Panne osobitný kult. Ved' už od najstarších čias sa Preblahoslavená Panna uctievala pod titulom Bohorodička a veriaci sa v modlitbách utiekajú pod jej ochranu vo*

všetkých nebezpečenstvách a potrebách.“ Pastiersky list vydaný prešovským biskupom Pavlom Petrom Gojdičom dňa 14. októbra 1944 znamenal začiatok Mariánskeho roku v Prešovskej diecéze. S dátumom 15. októbra 1944 posielala otec biskup arcipastiersky list, v ktorom v diecéze vyhlasuje podobne ako predchádzajúci Eucharistický rok, teraz rok 1944 – 45 za Mariánsky rok.

Biskup Pavol Gojdič vyzýval ľud k modlitbe v rozličných formách úcty k Prečistej Bohorodičke majú možnosť si vybrať čo je im najviac blízke – Paraklis, Akatist, moleben a ruženec. Boli zriadené body programu podľa ktorého sa mali veriaci vo vzdávaní úcty v modlitbe pridržovať v Mariánskom roku:

1. Pousilovať sa v tomto svätom roku spoločne o vrúcnejšiu úctu k Prečistej Bohorodičke.
2. Mariánske sviatky sa snažiť osláviť osobitnou detinskou vrúcnosťou a čo najslávnejšie.
3. Prvé soboty v mesiaci obetovať na česť jej Nepoškvrneného Srdca. Zúčastňovať sa všetci v tento deň svätej liturgie a pristupovať k sviatostnému prijímaniu. Nezabúdať na milióny duší, ktoré sú na fronte alebo v koncentračných táboroch a stali sa obeťami tejto vojny.
4. V prvé nedele mesiaca po večerni pred vystavením Najsvätejšej Eucharistie sa modliť Paraklis alebo moleben k Prečistej Panne Márii.
5. Katechéti nech do srdca deti vštepujú lásku k Márii.
6. Aj veriaci nech sa denne modlia Paraklis, Akatist, moleben alebo ruženec.
7. Eparchiálny Mariánsky rok zakončíme slávnostne na odpustovej slávnosti v Ľutine 21. augusta 1945.

Dňa 21. augusta 1945 sa uskutočnila obrovská púť. Za prítomnosti biskupa Pavla Gojdiča sa zhromaždili stovky kňazov a tisíce veriacich, aby si vyprosili Božie požehnanie a pomoc pri obnove nového šťastného života. Svoju kázeň zakončil vtedy biskup Pavol Gojdič zvolaním: [...]. *„Od vás bratia a sestry, od vás moji drahí veriaci, závisí, aká bude naša budúcnosť. [...]. Na to sme sem prišli a o to budeme prosiť Kráľovnú pokoja. Pod jej ochranu a jej Nepoškvrnenému srdcu zverujem celý náš národ [...]. celú našu gréckokatolícku cirkev, aby sme sa dočkali radostnejších dní na pozemskej púti života a po nej vo večnosti [...].“*

Po týchto slovách biskup Pavol Gojdič padol na kolena spolu so všetkými pred obrazom Matky Božej a nahlas prečítal text zasvätenia Prešovskej diecézy Matke Božej. Slávnosť sa ukončila mariánskou piesňou „*Zhliadni o Mária*“ (Pacák, 2008, Pastoralná služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa, s. 121 – 124).

Hlavná myšlienka: Cirkev právom preukazuje Preblahoslavenej Panne osobitný kult. Ved' už od najstarších čias sa Preblahosladená Panna uctievala pod titulom Bohorodička a veriaci sa v modlitbách utiekajú pod jej ochranu vo všetkých nebezpečenstvách a potrebách.

Forma hodiny: Úcta k svojim rodičom – ako to prejavujem – rozhovor, scénka.

Gréckokatolícka cirkev - Gréckokatolíci sú deťmi Katolíckej cirkvi východného slovanského obradu. Gréckokatolíci sú skutoční a zákonní nástupcovia tej svätej východnej cirkvi prvých kresťanských vekov, ktorá ešte nepoznala rozľuku medzi Východom a Západom, keď celý Východ bol v jednote s Petrovým prestolom a uznával rímskeho biskupa tak, ako dnes gréckokatolíci uznávajú, za viditeľnú hlavu Kristovej cirkvi. Gréckokatolíci sú podľa mučeníka Pavla verné deti Katolíckej cirkvi. Máme ostať verní Katolíckej cirkvi a keď treba, máme za ňu obetovať aj život. Blahoslavený mučeník Pavol to dokázal s pomocou Božej milosti (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa, (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 – 95).

Z tohto obetavého života bola pre mnohých veriacich Gréckokatolíckej cirkvi v Prahe zriadená farnosť z podnetu biskupa Gojdiča. Vzhľadom k množstvu veriacich, ktorí

z východného Slovenska po I. svetovej vojne išli za prácou do Čiech, nemali duchovného vodcu. Biskup Gojdič poslal do Prahy svojho kňaza Vasil'a Hopka, aby danú situáciu prešetril a vybavil. Po obetavej práci Vasil'a Hopka prišlo očakávané ovocie v podobe ustanovenia novej farnosti dekrétom zo dňa 20. februára 1929 a ustanoveným duchovným správcom bol Vasil' Hopko. Krajský úrad v Prahe dané ustanovenie zobral na vedomie a ako bolo písané v správe „*ovšem len docela výnimočne*“ nemá námietky proti tomu, aby správcom bol Vasil' Hopko (AGKB v Prešove. F. Pridelenie Dr. Vasil'a Hopku za duchovného do Prahy. Prezidiálne spisy. In.č. : 446, 1930, Sig.: 605. (23.03.2009).

Hlavná myšlienka: Gréckokatolíci sú podľa mučeníka Pavla verné deti Katolíckej cirkvi.
Forma hodiny: Vážiť si každého kresťana katolíka, taký aký je ...- rozhovor, beseda, dialóg.

2.3. Katechéza dogmatických základov

Téma: Rozprávame sa s ľuďmi

Prečíta text učiteľ alebo žiaci

Obetavý zrak biskupa Pavla Gojdiča si hneď všimol ťažké podmienky života jednoduchých dedinských dievčat čo prišli za chlebom do mesta ako slúžky, kde vykonávali podradné domáce práce u zámožnejších ľudí, hlavne v židovských rodinách. Za účelom podpory ich sociálneho zázemia biskup Pavol Gojdič založil Krúžok svätej Anny. Na obranu takýchto dievčat vydal biskup Pavol svoje biskupské nariadenie, v ktorom bolo zahrnuté:

3. Farári sú povinní podávať informáciu, u koho slúžia dievčatá z ich farností a ako sa im darí.
4. Pre slúžky sa zakladá krúžok svätej Anny, ktorého úlohou bude:
 - e) brániť ich práva a zaslúžený plat,
 - f) brániť ich česť, ak je niektoré z dievčat vystavené nebezpečenstvu hriechu. Takéto dievča vziať z nebezpečného prostredia a na jej miesto dať také, ktoré by v prípade potreby vedelo aj vlastnoručne brániť svoju česť a právo,
 - g) naučiť dievčatá všetkému, čo má dievča vedieť pred manželstvom – ručné práce, varenie a pečenie, racionálne pranie a udržiavanie poriadku a hygieny domu,
 - h) vychovávať z členiek krúžku dobré a praktické gréckokatolíčky, umožniť im poznať základy duchovného života, morálne zásady, krásu nášho obradu, naučiť zúčastňovať sa utierni, večierni, svätých liturgií a naučiť ich pekne spievať zo zborníka.

Biskup Pavol Gojdič svojou charitatívnou pomocou zachránil celú Prešovskú gréckokatolícku cirkev od hladu a hroznej epidémie, ktorá už v niektorých lokalitách začala prepukávať najmä počas druhej svetovej vojny. Svojou dobročinnosťou dosvedčil, že naozaj kráča v šľapajach sv. Bazila Veľkého, ktorý bol otcom utláčaných, chudobných a opustených. Oprávnené si zaslúžil pomenovanie otec sirôt a chudobných. Toto treba zdôrazniť najmä preto, lebo neskôr v bratislavskom súdnom procese, sa ho nehanbili obžalovať, že sa nezaujímal o drobný ľud, nenávidel ho a že bol nepriateľom chudobných robotníckych más (Dancák, 2003, Raduj sa, blažený Pavol, s. 19).

Vysvetlenie neznámych slov: Žiaci sledujú čítaný text a na papier napíšu neznáme slová, ktorým nerozumejú. Takýmto spôsobom sa postupne učiteľ prepracuje k daným cieľom a usmerní chápanosť žiakov.

Kognitívny cieľ: Rozlišovať formy komunikácie.

Afektívny cieľ: Poznať hodnotu dialógu. Nadchnúť sa pre rozhovor s ľuďmi.

Psychomotorický cieľ: Nacvičiť si asertívnu komunikáciu.

Postup práce:

1. spoločne sa prežehnajú a pomodlia modlitby Otče Náš, Zdravas Mária, Verím v Boha, Desatoro Božích prikázaní,

2. daný text dá čítať žiakovi ,

3. prečítaný text sa rozoberie na ciele hodiny,

4. rozobrané ciele zrealizujeme divadelnou hrou:

-Vytvoriť skupinku dvoch ľudí, ktorý budú vytvárať záporné postavy- nedovolia realizovať myšlienky pozitívnych postáv.

- Skupinka dvoch ľudí, ktorá bude s pozitívnym zámerom realizácie myšlienok blahoslaveného biskupa.

- V triede vysledovať vodcu triedy, ktorého dať do pozície blahoslaveného biskupa.

- vybrať z textu myšlienky realizácie blahoslaveného biskupa a zrealizovať úradné jednanie v daných myšlienkach.

- Nadchnúť deti do osobnej realizácií, sledovať taktnosť a postup etického správania.

- V krátkej scénke rozobrať postoje komunikácie a osoby s realizáciou scény.

Kresbou

- Kresbou žiaci vyjadrujú svoje myšlienky a postoje.

- Sledovať rôznorodosť farieb, alebo len samostatnosť farby pri kresbe.

- Ponechať osobnú realizáciu žiaka a podnietiť ho aj k vyjadreniu sa prečo práve táto farba.

- Žiak by mal vedieť opísať čo nakreslil, čo chcel vyjadriť svojou kresbou.

- Po realizácii kresby vyhodnotiť žiakmi prácu a citlivo sledovať interpersonálne vzťahy, aby nedošlo k prehliadnutiu šikany, alebo iného spôsobu ponižovania.

- Vytvoriť výstavku z daných prác.

5. je možnosť použiť aj pracovný list. Je to praktická pomôcka, ktorá napomôže učiteľovi vniknúť hlbšie do dušičiek detí. Všetko záleží od otvorenosti detí, učiteľa a interpersonálnych vzťahov v triede,

6. vyhodnotiť citlivo pracovný list, ak je možné realizovať patričné opatrenia, ktoré by napomohli v zmene záporných vyhodnotení,

7. každá komunikácia so žiakom má napomôcť v komunikácií a realizácií asertivity do osobného života,

8.prehodnotiť osobné postoje k svojim kamarátom, priateľom a byť komunikatívny v realizácií osobných postojov v rámci asertivity a kresťansko – etického kódexu. Na záver zopakovať si hlavnú myšlienku a tému hodiny v krátkosti.

Pracovný list

1. Ako chápeš /cítiš/ výchovný vplyv svojich rodičov na seba?

.....
.....
.....

2. Čo by si chcel zmeniť v postoji k rodičom a čo by mali zmeniť rodičia k tebe?

.....
.....
.....
3. Aké spomienky máš na detstvo a rodinné spoločenstvo?

.....
.....
.....
4. Čo pre teba znamenajú súrodenci?

.....
.....
.....
5. Aký je vzťah medzi súrodencami u teba?

.....
.....
.....
6. Vieš akceptovať /prijat'/ neprávosti a patrične ich riešiť?

.....
.....
.....
7. Často sa sťažuješ na dnešný svet a postoj ľudí?

.....
.....
.....
8. Ako by si usmernil postoj kamaráta, ktorý šikanuje?

.....
.....
.....
9. Vieš prijať životné situácie v pohľade na Božie milosrdenstvo?

10. Vedel by si odpustiť človeku, ktorý prizná že konal ublíženie na blížnom /na tebe/?

.....
.....
.....

11. Ktoré z charakterových vlastností zo života blahoslaveného biskupa mučeníka Pavla Petra Gojdiča ťa oslovili?

.....
.....
.....

Hlavné myšlienky a body: rozhovor, priateľ, asertivita

Vyhodnotenie hodiny: Žiaci s vytvorených skupín zvolia vodcu skupiny, ktorý krátko prehodnotí názory v skupine a prečo. Čo by radi praktizovali do svojho vlastného života.

2.4. Podobné témy z katechéz blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča

Božia prozreteľnosť - Božia prozreteľnosť znamená, že Boh sa stará aj o malé veci a tiež ich riadi k určenému cieľu a ju definovať ako usporiadanie veci k určenému cieľu skrze vhodné prostriedky, ktoré dosahujú tento cieľ. Biskup Pavol pozýval zvlášť kňazov, aby vkladali nádej do Božej prozreteľnosti. Biskup Pavol Gojdič často používal termín Božia prozreteľnosť, lebo veril, že Boh je všemohúci Vševládca, Pantokrátor (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 – 95).

Tento obozretný a múdry výber kandidátov nech sa robí stále a všade, a to nielen medzi mladíkmi, čo sú už v seminári, ale aj medzi tými, čo končia štúdium na akomkoľvek type škôl a najmä medzi mladíkmi, zapojenými do rôznych foriem apoštolských iniciatív. Aj keď sa títo stávajú kňazmi neskôr, často vynikajú solídnejšími čnosťami, lebo už prekonalí mnohé problémy a utužili si ducha - a toto všetko úzko súvisí s kňazským úradom. Vždy je však potrebné čo najstarostlivejšie skúmať vnútro jednotlivých kandidátov a zisťovať, s akým úmyslom a z akých pohnútok sa takto rozhodli. Platí to najmä v prípade nedospelých chlapcov. Tam si treba dobre overiť, či majú potrebné duševné a telesné dary a či chcú dosiahnuť svätý úrad len pre jeho vznešenosť a pre vlastný duchovný prospech a osoh iných (Pio XII., Menti Nostrae. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1117034815> (06.07.2009).

Hlavná myšlienka: Vždy je však potrebné čo najstarostlivejšie skúmať vnútro jednotlivých kandidátov a zisťovať, s akým úmyslom a z akých pohnútok sa takto rozhodli.

Forma hodiny: Naučiť žiakov stíšiť sa a zahĺbiť sa do vážnych rozhodnutí spolu s Duchom Svätým /meditácie, zamyslenia, rozhodnutia/.

Ekleziológia -V náuke o Cirkvi biskup Pavol Gojdič vyznával, že Cirkev je tajomné, mystické Kristovo telo. Kristova cirkev je rodina ľudí, ktorí žijú životom Ježiša Krista. Dušou Cirkvi je Boh Svätý Duch. Prvotnou príčinou založenia božsko-ľudského mystického organizmu Cirkvi spočíva vo vtelení Božieho Syna. Ježiš Kristus je hlavou Cirkvi. Ježiš založil len jednu Cirkev a je to tá, ktorú vedie sv. Peter (Dancák, 2006, Blahoslavený biskup - mučeník Pavel Gojdič a jeho úcta k Eucharistii, s. 80).

Hlavná myšlienka: Dušou Cirkvi je Boh Svätý Duch. Prvotnou príčinou založenia božsko-ľudského mystického organizmu Cirkvi spočíva vo vtelení Božieho Syna.

Forma hodiny: Cilivo prednášať pravdy viery vzhľadom k veku a mentálnemu chápaniu.

Primát rímskeho pápeža – Otec biskup Pavol, nazýval rímskeho biskupa

„Najvyšší pastier všetkých kresťanov, námestník Ježiša Krista.“ Biskup Pavol spolu s inými gréckokatolíckymi biskupmi predstavovali náuku o pápežskej neomylnosti „*ex cathedra*.“ Keď rímsky biskup ako najvyšší pastier a učiteľ všetkých kresťanov vyhlasuje apoštolskou mocou, ktorá mu bola daná od Boha v osobe nástupcu apoštola Petra nejakú pravdu viery alebo mravov, je neomylný. Aj podľa biskupa Pavla sú rímski Otcovia biskupi neomylnými učiteľmi svätej viery (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa, (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 – 95).

Kolégium biskupov čiže biskupský zbor nemá však moc, ak sa nechápe spolu so svojou Hlavou, rímskym pápežom, Petrovým nástupcom, ktorého právomoc prvenstva zostáva nedotknutá voči všetkým, tak duchovným pastierom, ako aj veriacim. Rímsky pápež má totiž mocou svojho úradu námestníka Kristovho a Pastiera celej Cirkvi plnú, najvyššiu a všeobecnú právomoc nad Cirkvou, ktorú môže vždy slobodne vykonávať. No biskupský stav, ktorý je nástupcom Apoštolského kolégia v učiteľskom úrade a duchovnej správe, ba ktorý je nepretržitým pokračovaním Apoštolského zboru, je spolu so svojou hlavou, rímskym pápežom - a nikdy nie bez tejto hlavy - aj nositeľom najvyššej a plnej moci nad celou Cirkvou. Túto moc však možno vykonávať iba so súhlasom rímskeho pápeža. Tú istú kolegiálnu právomoc môžu spolu s pápežom vykonávať biskupi roztratení po celom svete, pod podmienkou, že ich hlava kolégia vyzve ku kolegiálnej činnosti, alebo aspoň schváli, prípadne slobodne prijme spoločnú akciu roztratených biskupov, ktorá sa tak stane skutočným kolegiálnym úkonom.

Eucharistický rok, ktorý otec biskup Peter Gojdič vyhlásil sa ukončil 18. júna 1944 Eucharistickým dňom za hojnej účasti duchovenstva a veriacich celej diecézy. V tento deň bola slúžená svätá liturgia na voľnom priestranstve. Vyvrcholením bola procesia s Najsvätejšou Eucharistiou. Procesia prechádzala Hlavnou ulicou so zastávkou v Kostole svätého Mikuláša, vo františkánskom Kostole Svätej Trojice, v kaplnke sestier služobníc a nakoniec vošla do Katedrálneho chrámu svätého Jána Krstiteľa. Táto neobyčajná slávnosť sa skončila kázňou biskupa Pavla a požehnaním ľudu Najsvätejšou Eucharistiou. Túto akciu si všimla aj Svätá stolica. Z Apoštolskej nunciatúry v Bratislave prišiel na adresu biskupa Pavla pochvalný list s vyjadrením, že Svätý Otec mal z uskutočneného Eucharistického roku radosť a biskupovi, ako aj všetkým, ktorí sa podieľali na jeho uskutočnení, poslal svoje apoštolské požehnanie (Dancák, 2006, Blahoslavený biskup - mučeník Pavel Gojdič a jeho úcta k Eucharistii, s. 78).

Hlavná myšlienka: „Najvyšší pastier všetkých kresťanov, námestník Ježiša Krista.“

Forma hodiny: Viest' k chápanosti všetkých dôležitých nariadení Magistéria cirkvi a praktizovať ich.

Extra Ecclesiam nulla salus - Biskup Pavol Gojdič sa odvolával na svätého Cypriána. Kde je Peter, tam je Cirkev. Tam, kde nestojí na čele Cirkvi svätý Peter, ani jeho nástupcovia – Svätí rímski Otcovia, tam nie je Kristus, tam nie je spása, lebo ako je len jeden Kristus, tak môže byť len jedna Cirkev. Otec biskup Pavol sa modlil za jednotu kresťanov. Aj preto chcel postaviť kaplnku pri internáte Alumnea. V tejto kaplnke by prebiehala neustála adorácia Ježiša v Najsvätejšej sviatosti, aby nastala jednota medzi kresťanskými cirkvami.

Počas svojho účinkovania ako prefekt v chlapčenskom internáte Alumnea sa snažil vstúpiť aj svojím chovancom pravidlá slušného správania, ktorých sa mali pridržovať doma, na ulici, pri cestovaní, v škole a podobne. Často im pripomínal, že vonkajší vzhľad odzrkadľuje naše vnútro. Nový prefekt viedol svojich zverencov k úcte k Božskému Srdcu, k Matke Božej a predovšetkým láske k Eucharistickému Spasiteľovi. A v tomto spočívalo tajomstvo jeho úspešnej výchovy. V snahe prehĺbiť duchovný život školskej mládeže, otec Gojdič založil Eucharistickú spoločnosť, v ktorej mladí ľudia získavali sily pre kresťanský život. V tejto spoločnosti žiaci pracovali podľa vopred stanoveného programu, viedli duchovný život, čo nebolo v tej dobe na nijakej škole. Denne chlapcom slúžil svätú liturgiu, na ktorej sa prihováral krátkou kázňou a usmerňoval ich duchovný život. Bol k nim otcovský, starostlivý, láskavý, ale zároveň ako špirituál vyžadoval od chlapcov disciplínu. Všetky nedorozumenia sa otec Gojdič usiloval vyriešiť podľa slov svätého Pavla, že *„Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa [...] Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží.“* (1 Kor 13,4-7) (Pacák, 2008, Pastoralná služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa, s. 94).

Biskup Pavol je autorom modlitby za jednotu kresťanov, za kresťanské národy Východu. V nej sa spomína úloha, ktorú mali v histórii svätej Cirkvi. V modlitbe sa prosí Boha, aby zase zaujali toto miesto a s nami pod vedením toho istého Pastiera vytvorili jedno duchovné stádo. Aby vnikli súčasne spolu s nami do hĺbky náuk ich svätých Otcov, ktorí sú vo viere aj našimi svätými Otcami. Aby nás Pán ochránil od takých skutkov, ktoré by ich mohli od nás oddialiť. Nech Pán urýchli ten deň, keď sa naše modlitby zjednotia s ich modlitbami.

Hlavná myšlienka: *„Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa [...] Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží.“* (1 Kor 13,4-7)

Forma hodiny: Viesť žiakov formou verbálnej komunikácie k zodpovednému jednaniu a konaniu.

Sakramentológia – tajomstvo eucharistie - Biskup Pavol veril pevne, že Ježiš Kristus je skutočne prítomný v Eucharistii. Pozýval kňazov, aby každý deň okrem liturgie adorovali Ježiša, ktorý je prítomný vo svätých tajomstvách. Prešovský biskup zdôrazňoval, že Ježiš Kristus je prítomný aj v najmenšej odrobinke konsekrovaného chleba, a kňazi sú povinný zaobchádzať s ňou pozorne, ako so všemohúcim Bohom. Vo všetkých farnostiach eparchie zaviedol poklonu k Najsvätejšej eucharistii. Vo vojnovom roku 1943 vyhlásil biskup Pavol Eucharistický rok, ktorý sa zakončil eucharistickým kongresom (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa, (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 - 95).

V pastierskom liste z roku 1944 biskup Pavol Gojdič zdôraznil, že Pán Ježiš zostal medzi nami v Najsvätejšej Eucharistii. Napriek jeho bezhraničnej láske je Ježiš na mnohých miestach, v mnohých kostoloch opustený, zanedbaný, pohŕda sa ním, krivdí sa mu, keď sa svätokrádežne prijíma v stave smrteľného hriechu. Uctievanie Najsvätejšej Eucharistie

prináša automaticky všeobecné povznesenie duchovného života. Biskup Pavol Gojdič sa stotožňoval s tým, že Ježiš večer pred smrťou ustanovil nekrvavú obeť. Túto obeť sv. liturgie ustanovil Pán Ježiš z lásky, my sa máme odvdáčiť častou a zbožnou účasťou na jeho svätej obeti. Obeta kríža je identická s obetou svätej liturgie.

Devízou biskupa Pavla Gojdiča bola veľká láska k Eucharistickému Spasiteľovi. Dôkazom toho bolo aj to, že svoj voľný čas často trávil adoráciou pred Najsvätejšou Eucharistiou v seminárskej kaplnke. Tento hlboký a vrúcny vzťah možno v jeho živote sledovať neustále. V pamäti zostala spomienka jedného kňaza, ktorý si ako maloseminarista všimol prešovského biskupa Pavla Gojdiča v nitrianskej katedrále na pohrebných obradoch arcibiskupa Karola Kmeľku v decembri 1948. Biskup Pavol Gojdič po príchode na svoje miesto do chrámu uprel svoj zrak na bohostánok, a nikto a nič ho od neho neodtrhlo. A naozaj každý kto sa s ním stretol, či už aj ako s kňazom, mníchom a neskôr biskupom, všimol si skromnosť, pokoru a anjelskú čistotu (Pacák, 2008, Pastoralná služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa. s. 93).

Vo svojom pastierskom liste biskup Pavel Gojdič napísal:

„Svätá liturgia, to je najsvätejšia obeť, ktorá vyžaduje najväčšiu čistotu srdca, hlbokú úctu, dôstojné kňazské rúcha, zodpovedný oltár, čistý lention, opravdivé prírodné víno a dôstojný pšeničný chlieb. Kristus je prítomný aj pod najmenším kúskom chleba, s ktorým, ako so všemohúcim Bohom sme povinný zaobchádzať dôstojne“ (Archív AGKB v Prešove. F. Pridelenie Dr. Vasil'a Hopku za duchovného do Prahy. Prezidiálne spisy. In.č. : 446, 1930, Sig.: 605. (23.03.2009).

Hlavná myšlienka: *„Svätá liturgia, to je najsvätejšia obeť, ktorá vyžaduje najväčšiu čistotu srdca, hlbokú úctu, dôstojné kňazské rúcha, zodpovedný oltár, čistý lention, opravdivé prírodné víno a dôstojný pšeničný chlieb. Kristus je prítomný aj pod najmenším kúskom chleba, s ktorým, ako so všemohúcim Bohom sme povinný zaobchádzať dôstojne“*

Forma hodiny: Viesť žiakov k častej účasti,pozornosti počas svätej omši.

Tajomstvo pokánia - Pán Ježiš ustanovil sväté tajomstvo pokánia v deň svojho prvého ukázania sa po vzkriesení. Blahoslavený otec Pavol cituje Jána teológa: *„Prijmite Svätého Ducha“* ,*«povedal Ježiš apoštolom»„komu hriechy odpustíte, odpustia sa mu, komu zadržíte, tomu sa zadržia».*“ (Jn 20,22-23) Spoveď nevymysleli ani kňazi, ani biskupi, ale pochádza od prvého kňaza nášho Pána Ježiša, Spasiteľa. Podľa biskupa Pavla Gojdiča už prvý kresťania po zostúpení Svätého Ducha pristupovali k svätému tajomstvu pokánia. Spoveď sa ma stať pre kresťana užitočným liekom a opravdivým duševným kúpeľom. Kňaz v spovednici je Božím zástupcom. Podľa biskupa Pavla spoveď, ktorá je vykonaná bez skutočnej ľútosti, nedbalo, bez dobrej, serióznej prípravy, je hriechom svätokrádeže. Bez ľútosti neexistuje odpustenie hriechov. Biskup Pavol hovorí o dokonalej a nedokonalej ľútosti. Je potrebné uznať zlobu svojich hriechov, ktorými sme urazili Pána Boha svojho Stvoriteľa a Otca a privolali sme na seba strašný, večný a zaslúžený trest. Hriechom sa stráca posväcujúca milosť. Biskup Pavol spomenul aj prirodzenú ľútosť, ktorá nemá pred Bohom nijakú cenu, taká ľútosť neočisťuje dušu od hriechov (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa, (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 94 - 95).

Po sobotňajšej večeri otec Pavol vždy aj počas biskupského stavu uchovával zvyk času svätej spovede pre mládež a to predovšetkým takú čo mala rôzne problémy a chcela sa dobre vyspovedať. Pomocný biskup Vasil' Hopko o chvíľach strávených v spovednici podáva svedectvo: *„Boli to posvätné chvíle. Z jeho spovednice človek vyšiel vždy plný šťastia*

a duševnej ľahkosti, akoby sa vznášal na neviditeľných krídlach“ (Pacák, 2008, Pastorálna služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa, s. 95).

Hlavná myšlienka: „Tŕnie, ktoré nás bodajú v časnom živote, sú kvety pre večný život.“ (Sv. Don Bosco)

Forma hodiny: Dôsledne sa pripravovať k sviatosti pokánia a dané zadost'učinenie dôsledne vykonať.

Odpustky - Kompendium Katechizmu Katolíckej cirkvi definuje odpustky ako odpustenie časného trestu pred Bohom, zaslúženého za hriechy, ktorí sú už odpustené, čo sa týka viny. Dostáva ho veriaci za stanovených podmienok, pre seba alebo pre zosnulých prostredníctvom služby Cirkvi, ktorá ako vysluhovateľka vykúpenia rozdáva poklad zásluh Krista a svätých. Hoci sa všeobecne konštatuje, že východné cirkvi neprijímajú náuku o odpustkoch, predsa prax odpustkov bola prítomná v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku aj za pôsobenia blahoslaveného biskupa Pavla. Svedčí o tom pastiersky list z roku 1950 Pavla Petra Gojdiča prešovského biskupa, ktorý v ňom pripomína otvorenie jubilejného roku pápežom Píom XII. V pastierskom liste biskup Pavol poukazuje na podmienky, ktoré sú potrebné na získanie plnomocných odpustkov. V liste z roku 1929 otec biskup Pavol oboznámil kňazov a veriacich, že prosil Svätý Apoštolský Prestol, aby veriacim prítomným na odpustovej slávnosti na sviatok sv. Jána Krstiteľa v katedrálnom chráme udelil plnomocné odpustky (Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery, In: Paľa, (edit.): Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby. s. 95).

Otec biskup Pavol Gojdič vo svojom pastierskom liste v roku Najsvätejšej Eucharistie sa prihovára svojim veriacim príhodou zo Svätého písma:

„Drahí moji veriaci! Skoro 2000 rokov už uplynulo odvtedy, čo Kristus so svojimi apoštolmi sa plavil cez Galilejské more, keď sa strhla búrka [...]. Preľaknutí apoštolí začali volať: «Pane, zachráň nás, hynieme!» (Mt 8,25) Nie na Galilejskom mori, ale na celom svete sa rozmohla strašná búrka, ktorá denne si vyberá svoje obete [...]. Tak ako vtedy sa učeníci obrátili k Spasiteľovi, podobne aj my sme povinní utiekať sa teraz k nemu. Chceme a budeme prosiť Spasiteľa za odpustenie hriechov ako aj za hriechy celého ľudského pokolenia a najsamprv to budeme činiť úctou a poklonou pri Najsvätejšej Eucharistie“ (Dancák, 2006, Blahoslavený biskup - mučeník Pavel Gojdič a jeho úcta k Eucharistii, s. 77).

Vo svedectve spoluväzňa Františka Ondrušku znova poukazuje na čnosti biskupa Pavla Petra Gojdiča, ktoré sa prejavovali aj v najťažších chvíľach jeho pozemského života. Spomína, že raz vošiel do nemocničnej miestnosti starší dozorca, ktorého predtým vo väzenskej nemocnici nevidel. Bol to človek drsného vzhľadu. Spýtal sa ho: „Kto je ten starý?“ On mu povedal meno a on sa zatváril, že ho nepozná. No jeden zo starších väzňov povedal dozorcovi: „To je pán biskup, ktorého ste v roku 1953 kopli do nohy, keď padol pri dreloch. Ja som ten, čo som stál pri ňom a sotili ste do mňa, keď som ho šiel dvíhať.“ Dozorca sa zatváril veľmi rozpačito, ale otec biskup Pavol Peter Gojdič zasiahol do rozhovoru láskavým tónom: „Ale nie, aj pán veliteľ bol vždy dobrý. Ja sa na vás pamätám, pán veliteľ. Nehnevajte sa na mňa, prosím vás, ale ja som vtedy naozaj nevládal cvičiť“ (Pacák, 2008, Pastorálna služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa, s. 103 - 104).

Hlavná myšlienka: Vedieť odpúšťať z celého srdca a nezatvrdzovať si srdce.

Forma hodiny: Rozhovorom alebo scénkou vyjadriť skutočnosť odpustenia.

Posvätný stav – Otec biskup Pavol Gojdič vedel, že kňazi sú duchovnými vodcami ľudu a že akí budú kňazi takí budú veriaci. Obrátil preto pozornosť na duchovenstvo diecézy. Biskup Pavol Gojdič zdôrazňoval kňazskú dôstojnosť a uvedomoval si význam kňazstva pre obnovu Cirkvi a pre spásu sveta. Kňazstvo prevyšuje dôstojnosť nielen anjelov, ale aj v nejakom zmysle aj dôstojnosť Prečistej Panny. V svojom pastierskom liste píše, že Kristus sa len raz vtelil do lona Prečistej Matky Panny Márie, v rukách kňaza sa dennodenne pri svätej liturgii. Pri opise nehodného kňaza sa biskup Pavol odvolal na svätého Bernarda. Kňazská dôstojnosť v nehodnom kňazovi sa podobá ozdobe v blate. Otec biskup Pavol cituje kňazom slová svätého Jána Zlatoušeho v latinskom jazyku o tom, že len málo kňazov bude spasených. Málo kňazov tak žije, ako by mali žiť podľa príkladu apoštolov a svätých kňazov a podľa toho, ako si to vyžaduje dôstojnosť ich kňazského stavu. Hriechy kňazov sú oveľa ťažšie ako hriechy laikov. Ťažko hrešiaci kňazi sú väčšinou nepolepšiteľní a zomierajú bez ľútosti a pokánia. Keď je taká situácia, dobrými skutkami má klerik urobiť istejším svoje povolanie, aby mohol byť započítaný medzi vyvolených. Kňazom adresoval biskup Pavol slová Svätého písma : „*Vy ste soľ zeme, vy ste svetlo sveta, vy ste na vrchu vybudované mesto, vy ste svieca postavená na sviatniku.*“ (Mt 5,13–16)

Podobne aj z pastierskeho listu zo dňa 29. februára 1932, ktorý bol adresovaný všetkým kňazom Prešovskej diecézy, v bode 5 píše:

„Ak na krídlach našej fantázie preletíme celý svet a nazrieme do všetkých chrámov, v ktorých prebýva Eucharistický Ježiš – nie v jednom chráme by sme ho našli smutného, opusteného, bez modliacich sa k nemu, neporiadok, prach a pavučina sú jeho priateľmi, ba aj kňaz, jeho priateľ, zabudol na neho. Ale v našich chrámoch nech Ježiš nebude smutný, nech sa necíti opustený, ale nech ho tam obklopujú naše milujúce srdcia, nech neprejde ani deň, aby každý kňaz navštívil cez deň – okrem svätej liturgie – najsvätejšiu Eucharistiu medzi nami prebývajúceho Ježiša. K tomu učme a priťahujme aj našich veriacich. Ukážme, že hoci väčšina našich kňazov žije v manželstve, napriek tomu plní prikázania živej viery a milujú Ježiša“ (Dancák, 2006, Blahoslavený biskup - mučeník Pavel Gojdič a jeho úcta k Eucharistii, s. 75 - 76).

Hlavná myšlienka: *„Boží kňaz, ak rozjímam o výške nebies, ty si vyšší nad nebesia, ak o kráse slnka, mesiaca a hviezd, ty si vznešenejší, nižší si len od svojho Stvoriteľa.“* (svätý Ján Kasián)

Forma hodiny: Byť nápomocný v katechéze veriacich vo svojom okolí kňazovi.

Eschatológia - Prešovský biskup Pavol Gojdič bol kazateľom nepretržitého pamätania na smrť, lebo hodina smrti rozhoduje o večnom osude človeka. Ňou sa začína alebo večná blaženosť v nebi alebo večná záhuba v pekle a dobrý kresťanský život je najistejšou garanciou dobrej smrti.

Blahoslavený Pavol žil to, čo ohlasoval. Učenie Rímskokatolíckej cirkvi, všetky pravdy viery hlboko veril aj ako gréckokatolícky biskup a takto to odovzdával svojím veriacim.

Biskup Pavel Gojdič sa od nástupu na biskupský stolec všemožne snažil podporovať školstvo – výchovné zariadenia Prešovskej diecézy. Svoju pozornosť venoval rôznym otázkam v oblasti školstva, jeho organizácií, výchovnému procesu a jeho financovaniu

(Slodička, 2004, Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery. In: Paľa, (edit.), Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby, s. 95).

Hlavná myšlienka: Dôvera v Boha, učeniu cirkvi a pravdám viery.

Forma hodiny: Dôsledne sledovať vedomosti o pravdách viery a patrične nedostatky odstrániť.

3. Prezentácia v PowerPointe a pracovný list k vyučovacej hodine na danú tému

V prezentácií v programe PowerPoint ktorú prikladám do prílohy chcem poukázať na reálne znaky, ktoré aj v dnešnej dobe ostali a sú mementom pre mladú generáciu. Rád by som predniesol pred mladých ľudí reálnu skutočnosť, ktorou sa museli ľudia predierať v dobe komunizmu. Touto prezentáciou by som chcel podnietiť v pamäti spomienky ľudí, ktorí svedčia o Božej moci aj v dnešnej dobe a sú často nepochopení v očiach iných.

Pracovný list, ktorý som zakomponoval do vyučovacej hodiny má byť pomôckou pre žiakov vedieť sa vcítiť do kože človeka blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča, ktorého som opisoval v tejto práci. V prvom rade mi šlo o osobné postoje v určitých situáciách, ktoré som opisoval a sú aj dnes nápomocné pri výchove a vzdelávaní.

Teoretická časť tejto práce v sebe obsahuje skutočnosti, ktoré by sa dali vybrať a považovať nad nimi. Taktiež môže byť aj názornou pomôckou pri komunikácii učiteľ – žiak, nadriadený – podriadený. Je dobrou edukačnou pomôckou v dnešnej dobe pre žiakov s voľnomyšlienkárskym postojom k životu.

Modlitba k blahoslavenému biskupovi – mučeníkovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi, OSBM

„Blažený biskup, mučeník Pavol, ty si svojou odvahou, láskou a pevnou vierou povzbudzoval svoj veriaci ľud v ťažkých chvíľach prenasledovania. Svojím utrpením a smrťou vo väzení si vydal svedectvo o viere, láske a nádeji v Božie milosrdenstvo.

Vyprosuj nám svojím príhovorom u Boha hojnosť milostí, pevnosť vo viere a horlivosť v láske, aby sa aj v našom živote oslávilo vznešené meno Otca i Syna i Svätého Ducha, teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.“

4. ZÁVER

Svätý Otec Ján Pavol II. na Konzistóriu kardinálov z celého sveta, ktoré sa konalo 13. a 14. júna 1994 v Ríme zahrnul do prípravy na dvetisícročné jubileum Kristovho príchodu dejín Cirkvi aj tú úlohu, aby každá miestna cirkev zbierala nové martyrológium, zoznam životov svedkov viery našich čias, aby sa ukázala ustavičná životnosť, ktorou je vzkriesený Kristus pre národy a svet dnes. Na svojich apoštolských cestách pápež vyzýval miestne cirkvi aby zozbierali martyrológium svojich mučeníkov z čias komunizmu. Tak tomu bolo aj pri druhej apoštolskej ceste na Slovensku v roku 1995. V rámci tejto cesty navštívil Svätý Otec mestá: Bratislavu, Nitru, Košice, Prešov a Levoču. Práve v spomínanej Levoči na známej Mariánskej hore zaznela výzva pápeža Jána Pavla II. k započatiu procesov beatifikácie, keď Námestník Kristov na zemi vo svojej kázni povedal:

„Dnes prichádzam do Levoče v duchu tajomstva Návštevy [...]. Prichádzam vydať Vám o ňom svedectvo práve tu v Levoči, lebo aj vy, tak ako ja, máte v pamäti časy útlaku. Starší z Vás sa zaiste pamätajú na úctivú postavu biskupa Pavla Gojdiča [...]. dnes si zasluhujú, aby sa konal proces ich blahorečenia.“ [...] (Ján Pavol II, 1995, Pápež Ján Pavol II. na Slovensku 30.VI.-3.VII. 1995, príhovory a homílie, s. 85 – 91).

V rámci tejto apoštolskej cesty Svätý Otec navštívil aj sídlo Gréckokatolíckeho biskupstva v Prešove. Stalo sa tak 2. júla 1995 (bolo to pred spomínanou Levočou) a návšteva najvyššieho pastiera katolíckej cirkvi sa stala tak najvzácnejšou udalosťou v celej histórii gréckokatolíkov na Slovensku. Tu práve prvé kroky pápeža viedli do katedrály svätého Jána Krstiteľa, kde si v kaplnke svätých apoštolov Petra a Pavla uctil pamiatku Pavla Petra Gojdiča a spolu s ním tiež pamiatku 122 gréckokatolíckych kňazov, ktorí zomreli počas 18. rokov, keď bola zakázaná činnosť Gréckokatolíckej cirkvi v Československu (Pekar, 1982, Ispovidníky viery našoji súčasnosti, s. 252).

Vo svojej homílii pred 200 tisíc pútnikmi okrem iného povedal:

„Gréckokatolícke spoločenstvo vyšlo z tejto skúšky obnovené a posilnené aj vďaka svedectvu a krvi početných mučeníkov. Živým dôkazom toho je viera veľkého počtu laikov, rehoľníkov a rehoľníčok, kňazov a duchovných pastierov. Stačí spomenúť utrpenie biskupa Vasil'a Hopka a mučeníctvo biskupa Pavla Gojdiča. Na prahu tretieho tisícročia je to vzácny príspevok, ktorý Vaše spoločenstvo dáva do pokladnice Cirkvi a najmä v prospech ekumenizmu“ (Székely, - Mesároš, 1997, Gréckokatolíci na Slovensku, s. 83).

Tieto slová Svätého Otca Jána Pavla II. boli mocným impulzom pre miestnu Gréckokatolícku Cirkev na Slovensku k tomu, aby sa započali práce na otvorenie diecéznej fázy procesu blahorečenia božích služobníkov v jeho diecéznej ako aj v rímskej fáze, vyvrcholením, ktorého bolo slávnostné vyhlásenie božích služobníkov za blahoslavených. Samotná slávnosť blahorečenia sa konala už spomínaného 4. novembra v nedeľu na svätopeterskom námestí vo Vatikáne. Svätý Otec Ján Pavol II. vo svojej homílii okrem iného o našich dvoch blahoslavených povedal:

„Obaja v obetavej a hrdinskej službe Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, prešli tými istými trápeniami v dôsledku svojej vernosti Evanjeliu a Petrovmu nástupcovi, a teraz im spolu prináleží koruna slávy [...]. Po tom, čo komunistický režim postavil Gréckokatolícku cirkev mimo zákon, bol zatknutý a uväznený. Tak začalo preňho obdobie kalvárie, utrpenia, zlého zaobchádzania, a ponižovania, až po smrť vo vernosti Kristovi a láske k Cirkvi a pápežovi.“
/Historická beatifikácia biskupa kyr Pavla Petra Gojdiča a o. Metoda Dominika Trčku. In: Slovo- časopis gréckokatolíckej cirkvi, R. 33, číslo 25-26, Prešov: december 2001, s. 12/

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. Andrejov, T. 2001. Blahoslavený Pavel Gojdič, OSBM, biskup prešovský. Prešov. vydavateľstvo Rádu sv. Bazila Veľkého, 2001.
2. Archív AGKB v Prešove. F. Pridelenie Dr. Vasil'a Hopku za duchovného do Prahy. Prezidiálne spisy. In.č. : 446, 1930, Sig.: 605. (23.03.2009)
3. Barriová, K. – Blašková, E. 1998. Pavel Gojdič, OSBM gréckokatolícky biskup (1888 - 1960). Krajská štátna knižnica. Košice. 1998. ISBN 80-808532-83-8
4. Dancák, F.: 2006. Blahoslavený biskup - mučeník Pavel Gojdič a jeho úcta k Eucharistii. Prešov. Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2006.
5. Dancák, F. 2003. Raduj sa, blažený Pavol. Petra. Prešov. 2003. ISBN 80-89-007-31-7
6. Fedor, M. 1993. Z dejín gréckokatolíckej cirkvi v Československu 1945 - máj 1950. Byzant. Košice. 1993. ISBN 80-85581-03-5
7. Ján Pavol II. 1995. Pápež Ján Pavol II. na Slovensku 30.VI.-3.VII. 1995, príhovory a homílie. Bratislava. 1995. ISBN 80-85487-30-6
8. Letz, R. 2001. Boli traja, 50 rokov od politického procesu so Slovenskými katolíckymi biskupmi. Zväz protikomunistického odboja. Bratislava. 2001. ISBN 80-968597-1-4
9. Neuwirth, A. - Lesňák, R. 2001. Liečiť zlo láskou. Kaligram. Bratislava. 2001. ISBN 80-7149-390-2
10. Pacák, Š. 2008. Pastoralná služba blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM, Prešovského biskupa. Krakow. Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej. 2008.
11. Pekar, A. 1982. Ispovidniky viry našoji sučastnosity. Rím. Analecta OSMB, 1982.
12. Potáš, M. 1999. Dar lásky. USPO. Prešov. 1999. ISBN 80-88717-36-1
13. Pio XII, Menti nostrae. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1117034815> (06.07.2009)
14. Slodička, A.: Švjaščenomučeník Pavol Gojdič (1888 - 1960), prešovský biskup, učiteľ katolíckej viery. In: Paľa, G. (edit.): Blahoslavený biskup Pavol Peter Gojdič (1888 - 1960) v súradniciach času a doby. Prešov. Gréckokatolícka teologická fakulta. 2004
15. Szekely, G.- Mesároš, A. 1997. Gréckokatolíci na Slovensku. Slovo. Košice. 1997. ISBN 80-85291-35-5
16. Sväté písmo starého a nového zákona. 2004. Spolok svätého Vojtecha. Trnava. 2004. ISBN 80-7162-448-9

17. Šturák, P. 1997. Otec biskup Pavol Gojdič, OSBM. Vydavateľstvo Michala Vaška. Prešov. 1997. ISBN 80-7165-085-4
18. Šturák, P.: Otec biskup Pavol Gojdič, OSBM (1888-1960).
In: <http://www.gojdic.wbl.sk/Dokumenty.html> (12.07.2009)

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Prezentácia v programe PowerPoint na tému: Život, dielo a katechizácia blahoslaveného biskupa – mučeníka Pavla Petra Gojdiča.

Príloha 2 <názov prílohy>

